Gemeente Kaag en Braassem

Perspectiefnota

2018 – 2021

Inhoudsopgave

	Blz.
- **Inleiding**	**3**
- **Leeswijzer**	**4**
- **Beleidskader**	**6**
- **Financieel kader**	**10**
- **Integrale afweging**	**16**
- **Bijlagen**	**18**

Bijlage 1 DIN 2018-2021 Inclusief toelichting op wijzigingen
Bijlage 2 Overzicht mutaties op het begrotingsbeeld en toelichting
Bijlage 3 Actualisatie van de risico's
Bijlage 4 Overzicht mutaties vermogenspositie en incidentele weerstandsratio

Inleiding

Met de Perspectiefnota (P-nota) 2018 legt het college ter vaststelling aan de raad de beleidskaders voor waarmee de begroting voor 2018 en de meerjarenbegroting 2019 – 2021 zal worden opgesteld. Tevens wordt vooruitlopend op de definitieve uitkomsten een eerste financiële blik gegeven voor de periode 2018 – 2021.

Planning

De planning van de behandeling is als volgt:

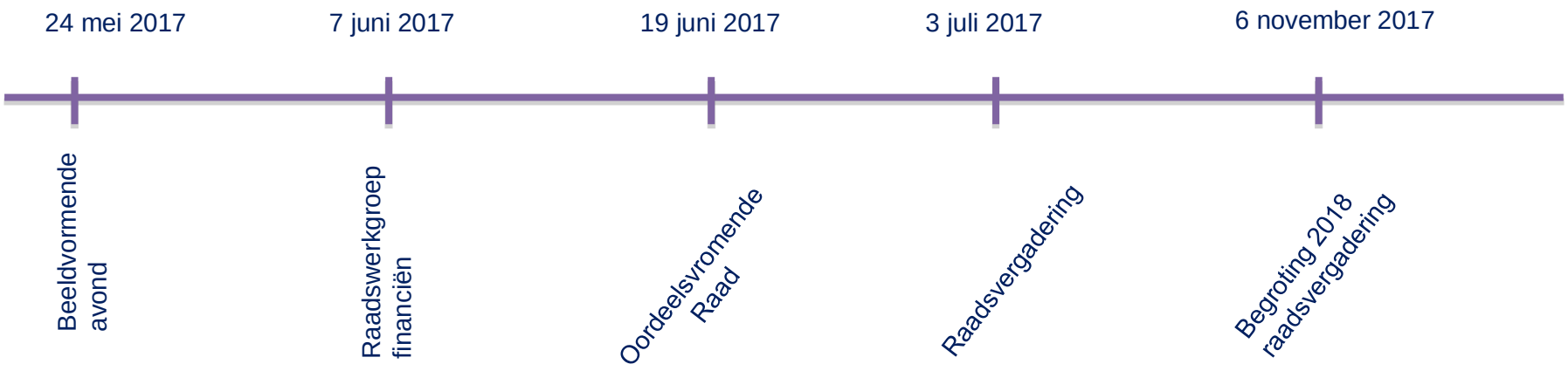

Het beleid in de raadsperiode 2014-2018

De P-nota 2018 geeft een overzicht van de in de huidige raadsperiode te realiseren beleidsdoelstellingen en de daarvoor te verrichten inspanningen. Het raadsakkoord “Anders denken, Anders doen” en de vertaling hiervan in het doelen- en inspanningennetwerk (DIN) zoals vastgesteld bij de P-nota 2016 en begroting 2016 vormen hier de basis voor. Op 13 maart 2017 heeft u tijdens de DIN avond per programma in groepen een presentatie gekregen van de realisatie van de inspanningen in 2016 en 2017 tot op heden en is er met u van gedachten gewisseld over de gewenste bijstellingen. De informatie uit deze bijeenkomsten is door ons college verwerkt in het DIN van deze P-nota en kunt u gebruiken bij de oordeelsvorming en besluitvorming hierover en uiteindelijk bij de begroting 2018. Per programma is toegelicht welke wijzigingen in het DIN zijn aangebracht. Zie hiervoor de toelichting, opgenomen na het DIN in bijlage1.

In het DIN zijn de drie raadsprogramma's onderverdeeld in thema's (subprogrammaonderdelen). Het bijgestelde DIN zal na vaststelling van deze P-nota worden opgenomen in de programmabegroting 2018. In dit DIN zijn naast de te behalen doelen en resultaten ook de inspanningen opgenomen waarmee in een aangegeven tijdsbestek een door uw raad aangegeven beleidsdoel moet zijn gerealiseerd. De onderwerpen uit het DIN functioneren tevens als langetermijnagenda van de door ons college met uw raad te behandelen onderwerpen. Via de P&C-cyclus (in de 8-maands rapportage en in de jaarrekening), zal verantwoording aan uw raad worden afgelegd over de voortgang van de realisatie van de doelen en beleidsaccenten, zodat deze door uw raad kunnen worden gemonitord. Daarnaast informeren wij u twee keer per jaar apart nog via de monitor Sociaal Domein.

Leeswijzer Perspectiefnota 2018

De P-nota 2018 heeft de opbouw zoals weergegeven in de hieronder vermelde leeswijzer. De informatie is opgenomen in drie hoofdstukken. Daarnaast is nadere detailinformatie en toelichting opgenomen in een viertal bijlagen. De P-nota moet als onderstaand worden gelezen:

I Beleidskader Beleidskader 2018 – 2021	- Doelen en inspanningen per programma - Mutaties in inzet middelen voor vastgestelde of voorgestelde inspanningen
II Financieel kader Financieel kader 2018 – 2021	- Actualisatie financieel beeld rekening houdend met algemene en lokale ontwikkelingen - Actualisatie risico-inventarisatie - Vooruitblik op effect investeringen in brede scholen en IKC's en het wegvallen van precarioheffing vanaf 2022.
III Integrale afweging Confrontatie beleidskader en financieel kader	- Overzicht van inzet extra middelen voor realisatie beleidskader t.o.v. de vrij beschikbare middelen
IV Bijlagen Nadere toelichting op beleids- en financiële kader	- Bijlage 1 Toelichting op wijzigingen in het DIN - Bijlage 2 Toelichting op de algemene en lokale ontwikkelingen - Bijlage 3 Actualisatie van de risico's - Bijlage 4 Overzicht mutaties in vermogenspositie

De P-nota bevat op twee onderdelen informatie:

- **Het beleid**

Het beleidsdeel betreft informatie over de te realiseren raadsdoelen en resultaten en de daarvoor door ons college te leveren inspanningen.

- **De financiën**

Het financiële deel betreft een eerste vooruitblik van de te verwachten financiële situatie in het nieuwe begrotingsjaar en de daaropvolgende jaren van het meerjarenperspectief evenals een actualisatie van de risico's en het benodigd weerstandsvermogen. Voor inspanningen die niet binnen de bestaande budgettaire middelen kunnen worden gerealiseerd is een raming van het extra benodigde budget opgenomen. Met het beschikbaar hebben van de informatie op deze beide onderdelen (beleid en financiën) kan door uw raad een integrale afweging worden gemaakt bij het prioriteren van het uit te voeren beleid en de inzet van de daarvoor benodigde middelen binnen de beschikbare financiële ruimte. In hoofdstuk III van deze nota wordt op deze integrale afweging nader ingezoomd.

I) Beleidskader: het DIN, Doelen- en inspanningennetwerk

Het beleidskader bestaat uit:

I Het DIN, waarin per programma de doelen en inspanningen zijn weergegeven
II Een overzicht van de benodigde inzet van middelen waarmee het beleidskader kan worden uitgevoerd

De volledige uitwerking van het DIN is opgenomen in bijlage 1.
De opbouw van het in de programmabegroting op te nemen DIN wordt als volgt toegelicht:

I Opbouw beleidsdeel raadsprogramma's

Per programma is onderstaande indeling aangehouden:
Strategisch programmadoel

- Een beschrijving van het programmadoel.

Programmathema's

- De programma's zijn opgedeeld in thema's (subprogrammaonderdelen) zoals grafisch weergegeven in het cirkeldiagram met als voorbeeld programma 1.

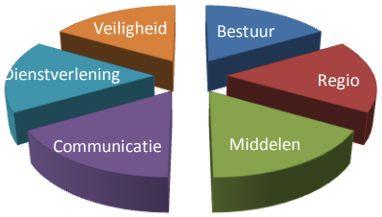

Hoofddoelen ("ER-doelen")

- Per thema worden de hoofddoelen ("ER-doelen") benoemd uit het raadsakkoord en de thema-avonden. Deze hoofddoelen worden ook vaak betiteld als "ER-doelen" omdat ze in veel gevallen inhoud bevatten zoals beter, mooier, veiliger, duurzamer etc. en daarmee te weinig concreet zijn om inspanningen op te benoemen en om later door ons college verantwoording af te kunnen leggen over de realisatie van de doelen. In aansluiting op een reeks van thema-avonden zijn twee avonden gehouden met uw raad met als doel deze "ER-doelen" te vertalen naar resultaten (SMART-doelen). Deze resultaten en de daarvoor door ons college te leveren inspanningen zijn vervolgens per thema in elk programma opgenomen in een Doelen- en inspanningennetwerk (DIN).

Doelen- en inspanningennetwerk (DIN)

- In de groene blokjes onder het kopje hoofddoelen is beknopt het doel beschreven dat antwoord geeft op de vraag wat willen we bereiken.
- In de blauwe blokjes daarnaast zijn de resultaten (SMART-doelen) beschreven die in overleg met uw raad tot stand zijn gekomen.
- In de oranje blokjes in de rechterkolommen zijn de voor het doel benodigde inspanningen beknopt beschreven en in de tijd uitgezet over de jaren van de huidige raadsperiode en meerjarenbegroting.
- Indien de inspanning over meerdere jaren loopt, strekt het blokje zich grafisch ook over deze jaren uit
- Tot slot is, indien er aan een inspanning extra budgettaire consequenties zijn verbonden, dit ook vermeld.

II Inspanningen uit het DIN waarvoor extra of gewijzigd budget benodigd is

In de P-nota 2016 en de begroting 2016 is de beleidsbegroting voor het eerst gepresenteerd in een DIN 2016-2019. Hierbij zijn voor een aantal inspanningen ook extra middelen toegekend. Lokale ontwikkelingen vragen om bijstellingen in dit DIN. In enkele gevallen heeft dit ook financiële consequenties. Ook stelt ons college aan u voor om een aantal budgetten voor inspanningen in het DIN over te hevelen naar de reguliere begroting, omdat deze inspanningen intussen onontkoombaar zijn geworden. In onderstaand overzicht geven wij een overzicht van de inspanningen in het DIN met financiële gevolgen, zoals ons college het aan u voorstelt voor de begrotingsperiode 2018-2021:

bedragen in €

Inspanningen vanuit het DIN waarvoor extra budget benodigd is	2018	2019	2020	2021
Programma 1 Bestuur, regio en middelen				
1) Vervanging website investering € 100.000	35.000	35.000	-	-
2) Kapitaallasten nieuw raadsinformatiesysteem (aanschaf 2016)	24.600	24.600	-	-
3) Zaakgericht werken (o.a. digitaliseren archieffunctie € 50.000)	17.500	17.500	-	-
4) Meting klanttevredenheid	15.000	-	15.000	
5) Handhaving permanente bewoning en woonfraude	40.000	40.000	-	-
6) Extra inzet voor juridische afhandeling reguliere handhavingszaken	60.000	60.000	-	-
7) Web app voor begroting en jaarrekening € 25.000	9.000	-	-	-
Programma 2 Sociaal Domein				
8) Inzet voor controleren en handhaven alcohol- en drugsgebruik	35.000	35.000	35.000	-
9) Inhuur voor inkoop en implementatie jeugdhulp en preventief jeugdbeleid	62.500	-	-	-
10) Vanuit de werkgroep dementie-vriendelijk 3 initiatieven uitvoeren	35.000	35.000	35.000	-
De overige inspanningen uit het DIN in programma 2 zijn overgeheveld naar reguliere begroting of naar programma 3 in het DIN.				
Programma 3 Ruimte en leefomgeving				
11) Uitwerken duurzaamheidsagenda 2016-2020	25.000	25.000	25.000	-
12) Bijdrage aan Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025	26.794	26.794	26.794	26.794
13) Ambtelijke inzet voor Energie-akkoord HR, open landschap en bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit.	40.000	40.000	40.000	40.000
14) Uitvoering geven aan vervolgfasen IBOR	200.000	350.000	550.000	550.000
15) Inzet extra middelen IBOR voor realisatie extra wensen (parels)	25.000	25.000	25.000	25.000
16) Ophogen cofinancieringsbuddget Groen en Natuur	50.000	50.000	50.000	-
17) Activeren en innoveren recreatieprojecten	50.000	50.000	-	-
18) Uitvoeringskosten recreatieve projecten	35.000	35.000	-	-
19) Doorontwikkelen werkgeverservicepunt	30.000	30.000		
20) Uitvoering intitiatieven nav Kernen in hun Kracht	10.000	10.000	10.000	-
Totaal	**825.394**	**888.894**	**811.794**	**641.794**
Reeds beschikbaar gesteld DIN 2016-2019 in begroting 2016 en 2017	713.400	1.064.700	1.176.000	1.176.000
Totaal extra benodigd(+) voor of vrijval(-) uit DIN 2018-2021	**111.994**	**-175.806**	**-364.206**	**-534.206**

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat er in 2018 een extra budget voor inspanningen in het DIN wordt gevraagd van € 111.994. Deze mutatie is voor een groot deel veroorzaakt doordat de bij de begroting 2017 geraamde vrijval van kapitaallasten voor IKC Leimuiden en Oude Wetering uit het DIN is gehaald (€110.200 nadelig) en is ingezet in de reguliere begroting, ter dekking van de kapitaallasten voor IKC Leimuiden en Brede School Hoogmade, waarvoor in december 2016 een krediet is toegekend. Daarnaast wordt in deze perspectiefnota in het DIN extra geld gevraagd voor meting van klanttevredenheid, een bijdrage aan het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 en ambtelijke inzet voor het Energieakkoord, open landschap, bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit (totaal €81.794 nadelig). Daarnaast is een tweetal budgetten overgeheveld van het DIN naar de reguliere begroting, te weten de indexering op subsidies voor sport in verband met onderhoud sportcomplexen en extra formatie voor een contractmanager (€ 80.000 voordelig).

Deze overheveling van budgetten heeft ook invloed op de hoogte van de vrijgevallen middelen in 2019 (€ 66.794 nadelig) en 2020 (€ 81.794 nadelig). Daarnaast wordt het budget voor preventief jeugdbeleid in 2018 ingezet voor inhuur voor inkoop en implementatie van jeugdhulp en voor preventief jeugdbeleid. Dit is een incidenteel budget en valt ten opzichte van het vastgestelde DIN 2017-2020 vrij in 2019 e.v. (€ 62.500 voordelig). Tot slot heeft het inzetten van de budgetten voor de dekking van de kapitaallasten van de brede scholen de grootste invloed op de vrijval van de budgetten van het DIN ten opzichte van de (€100.100 in 2019 en € 253.500 in 2020 en 2021 voordelig). Verder is het bedrag van €50.000 voor duurzaamheid scholen niet meer nodig, omdat dit is ingezet bij de toegekende en nog toe te kennen kredieten voor de bouw van de IKC's en brede scholen. Aan de andere kant is in 2019-2021 het voordeel weer wat getemperd door extra inzet van middelen voor het energieakkoord,zoals hierboven ook voor 2018 is toegelicht.

In bijlage 1 is een volledig overzicht van het DIN opgenomen. Per programma, per thema zijn de doelstellingen en inspanningen verwoord. Ook zijn in deze overzichten alle doelen en resultaten opgenomen waarvan de inspanningen binnen de reguliere budgetten kunnen plaatsvinden. Tot slot zijn in deze bijlage de wijzigingen in de inspanningen en de budgettaire wijzigingen ten opzichte van het vorige jaar per programma en per thema toegelicht.

II) Financieel kader

Het financieel kader is een zo goed mogelijke inschatting van de uitkomsten van de begroting 2018 en de meerjarenbegroting 2019 – 2021. Hieronder volgt bij drie onderdelen een totaaloverzicht van de naar schatting beschikbare middelen (structureel en incidenteel) met als berekeningsbasis de uitkomsten van de begroting 2017 – 2020 en rekening houdend met algemene en lokale ontwikkelingen, een actualisatie van de risico's en het daarvoor benodigd weerstandvermogen:

1) Prognose van het begrotingsbeeld voor 2018 – 2021 rekening houdend met de algemene en lokale ontwikkelingen

In 2018-2021 hebben we te maken met vele ontwikkelingen die naar verwachting impact gaan hebben op ons begrotingsbeeld. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van algemene ontwikkelingen en een overzicht van lokale ontwikkelingen. Tevens is in de bijlage een toelichting gegeven op deze ontwikkelingen. In onderstaande tabel is het effect zichtbaar van deze ontwikkelingen op het begrotingsbeeld voor 2018-2021.

Bedragen in €

Begrotingsbeeld	2018		2019		2020		2021	
Begrotingssaldo Raadsvoorstel begroting 2017	**-2.500.500**	**V**	**-1.733.000**	**V**	**-2.525.500**	**V**	**-2.525.500**	**V**
Amendementen bij begroting 2017 met structureel effect	0		0		0		0	
RD2016.112 kapitaallasten ontsluiting tuindersbedrijven	15.094	N	30.584	N	30.584	N	30.584	N
RD2016.121 kapitaallasten Brede School Hoogmade	62.125	N	107.703	N	107.703	N	107.703	N
RD2016.122 kapitaallasten Integraal Kindcentrum Leimuiden	5.379	N	47.742	N	122.308	N	210.723	N
Het laatst bij de raad bekende begrotingsbeeld (vertrekpunt voor de P-nota)	**-2.417.902**	**V**	**-1.546.971**	**V**	**-2.264.905**	**V**	**-2.176.490**	**V**
Effect nog vast te stellen besluit Afkalving Oudendijkseweg/ N446	15.969	N	49.614	N	49.614	N	49.614	N
Effect nog vast te stellen besluit AED's	14.400	N	17.800	N	7.400	N	7.400	N
Effect nog vast te stellen structurele begrwijz Jaarrekening 2016	-125.000	V	-125.000	V	-125.000	V	-125.000	V
Effect uit 4-mnd rapportage 2017 (voor zover niet al in P-nota bij ontwikkelingen verwerkt)	0		0		0		0	
Effect voorstel invoering rekenkamer	20.000	N	20.000	N	20.000	N	20.000	N
Ontwikkelingen volgend uit deze P-nota (algemeen en lokaal)	607.817	N	-296.823	V	426.197	N	143.812	N
Prognose nieuw begrotingsbeeld 2018 - 2021	**-1.884.716**	**V**	**-1.881.380**	**V**	**-1.886.694**	**V**	**-2.080.664**	**V**
Wijzigingen inspanningen DIN 2018-2021	111.994	N	-175.806	V	-364.206	V	-534.206	V
Prognose begrotingsbeeld 2018-2021 incl DIN	**-1.772.722**	**V**	**-2.057.186**	**V**	**-2.250.900**	**V**	**-2.614.870**	**V**

2) Prognose van het begrotingsbeeld na reservering van structurele weerstand bij ratio 1,0 en bij ratio 1,4

Van het geprognosticeerde meerjaren begrotingsresultaat dienen voldoende middelen te worden gereserveerd voor weerstand. Uw raad heeft het kader vastgesteld dat de risico's tegen de ratio 1 – 1,4 dienen te zijn afgedekt. Hieronder ziet u wat de onder- en bovenkant van deze ratioklasse voor de vrij beschikbare begrotingsruimte betekent, met verwijzing naar bijlage 3 waarin de herziene risico-inventarisatie is opgenomen.

Begrotingsbeeld bij bestaand DIN

Bedragen in €

	Beeld bij ratio 1,0						Beeld bij ratio 1,4			
	Prognose nieuw begrotingsbeeld		Reservering voor weerstand bij ratio 1,0		Vrij beschikbare begrotingsruimte		Reservering voor weerstand bij ratio 1,4		Vrij beschikbare begrotingsruimte	
Prognose 2018	**-1.884.716**	**V**	744.300	N	**-1.140.416**	**V**	1.042.020	N	**-842.696**	**V**
Prognose 2019	**-1.881.380**	**V**	801.700	N	**-1.079.680**	**V**	1.122.380	N	**-759.000**	**V**
Prognose 2020	**-1.886.694**	**V**	850.000	N	**-1.036.694**	**V**	1.190.000	N	**-696.694**	**V**
Prognose 2021	**-2.080.664**	**V**	850.000	N	**-1.230.664**	**V**	1.190.000	N	**-890.664**	**V**

3) Prognose van het begrotingsbeeld inclusief voorstellen DIN na reservering van structurele weerstand bij ratio 1,0 en 1,4.

Bij het vaststellen van de Perspectiefnota 2017 heeft uw raad tevens het DIN 2017-2020 voor de begroting 2017-2020 vastgesteld. Bij het opstellen van de Perspectiefnota 2018 heeft ons college het DIN geactualiseerd op basis van de uitkomsten van de DIN werkavond met uw raad op 13 maart 2017. De uitkomsten van deze bijeenkomst zijn verwerkt in het DIN zoals opgenomen in bijlage 1.

In de Perspectiefnota 2017 hebben wij de exploitatiebudgetten voor investeringen met maatschappelijk nut vrij moeten laten vallen, omdat vanaf 1 januari 2017 de verplichting ontstond om deze te activeren. Dit gaf een groot positief effect op de begroting op de korte termijn. Bij

nader inzien blijkt dat de investeringen voor groot onderhoud hier niet onder vallen. Dit hebben wij gecorrigeerd in deze Perspectiefnota. In bijlage 2, in het overzicht van de algemene ontwikkelingen, kunt u zien dat deze correctie weer een nadelig effect op de exploitatie op korte termijn geeft. Daarnaast heeft de implementatie van de omgevingswet ook een groot effect op onze begroting op de korte termijn. Omdat de uitgaven in de periode daarna nog erg onzeker zijn, maar al wel met rekenmodellen van de VNG door ons berekend zijn, hebben wij de verwachte budgetten voor de jaren 2019-2021 in de risicoparagraaf verwerkt. Voor de toelichting op alle algemene en lokale ontwikkelingen verwijzen wij u naar bijlage 2. Voor de toelichting op de mutaties in het DIN verwijzen wij u naar bijlage 1.

Rekening houdend met de onontkoombare ontwikkelingen en de wensen van het bijgestelde DIN 2018-2021 ziet het begrotingsbeeld, met reservering voor structurele risico's er als volgt uit:

Begrotingsbeeld met bijgesteld DIN 2018-2021

Bedragen in €

	Beeld bij ratio 1,0						Beeld bij ratio 1,4			
	Prognose nieuw begrotingsbeeld 2018-2021 (zie blz 10)		Reservering voor weerstand bij ratio 1,0		Overschot op begroting		Reservering voor weerstand bij ratio 1,4		Overschot/ tekort op begroting	
Prognose 2018	**-1.772.722**	**V**	744.300	N	**-1.028.422**	**V**	1.042.020	N	**-730.702**	**V**
Prognose 2019	**-2.057.186**	**V**	801.700	N	**-1.255.486**	**V**	1.122.380	N	**-934.806**	**V**
Prognose 2020	**-2.250.900**	**V**	850.000	N	**-1.400.900**	**V**	1.190.000	N	**-1.060.900**	**V**
Prognose 2021	**-2.614.870**	**V**	850.000	N	**-1.764.870**	**V**	1.190.000	N	**-1.424.870**	**V**

4) Effect van toekomstige ontwikkelingen.

Op basis van de bovenstaande tabellen geeft onze begroting een prachtig meerjarig positief resultaat, ook als we rekening houden met de geïnventariseerde én gekwantificeerde risico's. Ons college wil uw raad echter ook graag informeren over de effecten van een aantal toekomstige ontwikkelingen met een hele grote structurele impact op onze meerjarenbegroting, met name ná 2021. We hebben het over de gewenste investeringen in de IKC's en brede scholen en het wegvallen van onze structurele inkomsten voor precarioheffing vanaf begrotingsjaar 2022.

Gewenste investeringen in IKC's en brede scholen

Uw raad heeft ons college bij de besluitvorming over IKC Leimuiden en Brede School Hoogmade gevraagd in de Perspectiefnota 2018 inzicht te geven in de gevolgen van de extra investeringen die nodig zijn voor klimaatneutrale scholen, mede ook met de wetenschap dat er niet alleen plannen bestaan voor de bouw van IKC Leimuiden en de Brede School Hoogmade, maar dat er ook al vergevorderde plannen zijn voor IKC Rijnsaterwoude en eerste globale plannen voor IKC Oude Wetering. Wanneer we de bestaande besluitvorming buiten beschouwing laten (deze is al verwerkt in het begrotingsbeeld, zoals geschetst op pagina 10) en de nog gewenste investeringen in klimaatneutrale IKC's financieel vertalen in de toekomstige extra kapitaallasten, ziet dit er als volgt uit:

Bedragen in €

Impact investeringen IKC's en brede scholen	**2018**		**2019**		**2020**		**2021**		**2022**	
IKC Leimuiden	2.496	N	22.160	N	42.610	N	30.706	N	30.706	N
Brede School Hoogmade	3.158	N	-7.108	V	-7.108	V	-7.108	V	-7.108	V
IKC Rijnsaterwoude	19.549	N	667	N	16.889	N	16.889	N	16.889	N
IKC Oude Wetering	3.500	N	9.625	N	115.774	N	294.631	N	497.323	N
Totaal effect in de begroting voor vervanging scholen, klimaatneutraal en brede schoolconcept, zijnde de gewenste toekomstige investeringen in IKC's en brede scholen	**28.703**	**N**	**25.344**	**N**	**168.165**	**N**	**335.118**	**N**	**537.810**	**N**

Bewust is hier niet alleen het perspectief voor 2018-2021, maar ook een doorkijk naar 2022 gegeven, omdat in 2022 naar verwachting de scholen zijn opgeleverd en de kapitaallasten dan uit rente én aflossing bestaan. We zien dat bovenop de kapitaallasten voor de Brede School Hoogmade en IKC Leimuiden, die op basis van de reeds toegekende kredieten al in de begroting zijn verwerkt, de toekomstig gewenste investeringen nog een extra kapitaallast groeiend tot € 537.810 per jaar veroorzaken.

Wegvallen van precarioheffing vanaf begrotingsjaar 2022

Daarnaast speelt er een andere ontwikkeling, namelijk het wegvallen van de precarioheffing vanaf begrotingsjaar 2022. In onze huidige begroting is een structurele baat verwerkt van € 2,7 miljoen. Deze komt vanaf begrotingsjaar 2022 te vervallen. In onderstaand overzicht laten wij zien hoe het begrotingsbeeld er in de komende jaren uitziet, inclusief het effect van de gewenste investeringen in de klimaatneutrale brede scholen en IKC's en gefaseerd rekening houdend met het wegvallen van de precarioheffing. Ook hier is bewust gekozen het begrotingsjaar 2022 te laten zien, om zo het totale effect van het wegvallen van de precarioheffing en het totale effect van de investeringen in de IKC's zichtbaar te maken.

Bedragen in €

Begrotingsbeeld inclusief DIN 2018-2021, reservering voor weerstand en toekomstige ontwikkelingen

Beeld bij ratio 1,0

	Prognose nieuw begrotingsbeeld 2018-2021, incl DIN (zie blz 10)		Reservering voor weerstand bij ratio 1,0		Overschot op begroting		Impact gewenste investeringen Brede scholen/ IKC's		Impact gefaseerd wegvallen precarioheffing		Overschot/ tekort op begroting	
Prognose 2018	**-1.772.722**	**V**	744.300	N	**-1.028.422**	**V**	28.703	N	540.000	N	**-459.719**	**V**
Prognose 2019	**-2.057.186**	**V**	801.700	N	**-1.255.486**	**V**	25.344	N	1.080.000	N	**-150.142**	**V**
Prognose 2020	**-2.250.900**	**V**	850.000	N	**-1.400.900**	**V**	168.165	N	1.620.000	N	**387.265**	**N**
Prognose 2021	**-2.614.870**	**V**	850.000	N	**-1.764.870**	**V**	335.118	N	2.160.000	N	**730.248**	**N**
Prognose 2022	**-2.614.870**	**V**	850.000	N	**-1.764.870**	**V**	537.810	N	2.700.000	N	**1.472.940**	**N**

Beeld bij ratio 1,4

	Prognose nieuw begrotingsbeeld 2018-2021, incl DIN (zie blz 10)		Reservering voor weerstand bij ratio 1,4		Overschot op begroting		Impact gewenste investeringen Brede scholen/ IKC's		Impact gefaseerd wegvallen precarioheffing		Overschot/ tekort op begroting	
Prognose 2018	**-1.772.722**	**V**	1.042.020	N	**-730.702**	**V**	28.703	N	540.000	N	**-161.999**	**V**
Prognose 2019	**-2.057.186**	**V**	1.122.380	N	**-934.806**	**V**	25.344	N	1.080.000	N	**170.538**	**N**
Prognose 2020	**-2.250.900**	**V**	1.190.000	N	**-1.060.900**	**V**	168.165	N	1.620.000	N	**727.265**	**N**
Prognose 2021	**-2.614.870**	**V**	1.190.000	N	**-1.424.870**	**V**	335.118	N	2.160.000	N	**1.070.248**	**N**
Prognose 2022	**-2.614.870**	**V**	1.190.000	N	**-1.424.870**	**V**	537.810	N	2.700.000	N	**1.812.940**	**N**

Uitgaande van een ratio van 1 betekent dit dat als de gemeente wil toegroeien naar een structureel sluitende meerjarenbegroting er vanaf 2020 maatregelen nodig zijn om dit te kunnen bereiken. Uitgaande van de ratio 1.4 is deze noodzaak er al vanaf 2019. Voor zover nu bekend komt er geen compensatie voor het wegvallen van deze inkomsten vanuit de algemene uitkering. Omdat het wegvallen van de precarioheffing voor meerdere gemeenten grote financiële gevolgen heeft, wordt gezamenlijk gekeken naar mogelijke oplossingsrichtingen. Daarnaast zal ons college ook bij de begroting 2018 al een eerste onderzoek doen naar mogelijke oplossingsrichtingen en zullen de oplossingsrichtingen binnen onze gemeente onderdeel zijn van de onderhandelingen voor het raadsakkoord 2018-2021 en de college-onderhandelingen na de gemeenteraadsverkiezingen in 2018.

III) Integrale afweging beleidskader en beschikbaar financieel kader

Bij onderdeel I is een overzicht gegeven van de inspanningen uit het DIN die inzet van extra budget vragen.
Bij onderdeel II is een actualisatie van de beschikbare middelen gegeven, het beschikbaar financieel kader.
Hiermee zijn alle onderdelen benoemd om te kunnen komen tot een integrale afweging en prioriteitsbepaling gegeven.

In hoofdstuk III wordt inzicht gegeven in de mate waarin geld vragende inspanningen passen binnen de beschikbare middelen:

Bedragen in €

Integrale afweging bij ratio 1,0						
Middelen beschikbaar			Middelen vraag			
	Vrij inzetbare begrotingsruimte bij weerstand 1,0		Extra middelen/ vrijval mutaties DIN 2018		Overschot/ tekort op begroting	
2018	-1.140.416	V	111.994	N	-1.028.422	V
2019	-1.079.680	V	-175.806	V	-1.255.486	V
2020	-1.036.694	V	-364.206	V	-1.400.900	V
2021	-1.230.664	V	-534.206	V	-1.764.870	V

Integrale afweging bij ratio 1,4						
Middelen beschikbaar			Middelen vraag			
	Vrij inzetbare begrotingsruimte bij weerstand 1,4		Extra middelen/ vrijval mutaties DIN 2018		Overschot/ tekort op begroting	
2018	-842.696	V	111.994	N	-730.702	V
2019	-759.000	V	-175.806	V	-934.806	V
2020	-696.694	V	-364.206	V	-1.060.900	V
2021	-890.664	V	-534.206	V	-1.424.870	V

Confrontatie nieuw financieel beeld en budgetvraag inspanningen

Middelen beschikbaar

De beschikbare middelen zijn met name positief beïnvloed door de positieve effecten uit de septembercirculaire in 2017. Deze ruimte is door de beschikbaar gestelde kredieten voor de Brede School Hoogmade en IKC Leimuiden negatief beïnvloed. Echter in het begrotingsbeeld van 2017 was hier al rekening mee gehouden in het DIN. Verder heeft ons college nog een aantal voorstellen ter besluitvorming aan uw raad gestuurd, die we voor het begrotingsbeeld al hebben meegenomen in deze Perspectiefnota. Daarnaast hebben wij in deze Perspectiefnota de algemene en lokale ontwikkelingen geïnventariseerd en mee laten spelen in het begrotingsbeeld. Per saldo geeft dit een ruim positief beeld van de beschikbare middelen in de komende vier jaar.

Middelenvraag

De middelenvraag is beperkt. In dit laatste begrotingsjaar van deze raad zet ons college de reeds ingezette koers verder uit, waardoor de extra middelenvraag beperkt is.

De middelenvraag voor extra inspanningen in het DIN 2018-2021 is een resultaat van een nadere analyse op het DIN 2017-2020. In het hoofdstuk beleidskader vindt u alle inspanningen met financiële consequenties in één overzicht. In bijlage 1 is het DIN 2018-2021 opgenomen en tevens is hier een toelichting opgenomen op de belangrijkste mutaties. Per saldo ziet u een vrijval van middelen uit het DIN. Dit is het gevolg van enerzijds een overheveling van budgetten uit het DIN naar de reguliere begroting voor bijvoorbeeld de uitbreiding van de formatie met de functie van contractbeheer en het structureel opnemen van de indexatie van subsidies voor sportaccommodaties. Een nog grotere invloed heeft de vrijval van de kapitaallasten voor de IKC's, die in het DIN waren geraamd. Deze zijn ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de investeringen in de Brede School Hoogmade en IKC Leimuiden. Deze kapitaallasten zijn door besluitvorming over de investeringen verwerkt in de reguliere meerjarenbegroting.

Conclusie is dat de meerjarenbegroting over alle vier jaren een ruim positief resultaat laat zien en dat ruimschoots wordt voldaan aan de door uw raad bepaalde weerstandsnorm van 1 – 1.4.

BIJLAGEN

DIN 2018-2021
Inclusief toelichting op wijzigingen
Bijlage 1

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Strategisch programmadoel

Besturen met ruimte voor invloed aan de voorkant vanuit inwoners, ondernemers, dorpsraden en overige instellingen. Een sterke stem van Kaag en Braassem in de regio door het vergroten van grip op onze verbonden partijen en een proactieve en solidaire houding door het uitdragen van onze kernkwaliteiten groen, recreatie en toerisme, (glas)tuinbouw, handel, logistiek en bereikbaarheid in onze samenwerking met het bedrijfsleven, onderwijs en andere overheden. Uitvoering van de gemeentelijke taken binnen de beschikbare middelen zonder lastenverzwaring inwoners.

Programmathema's

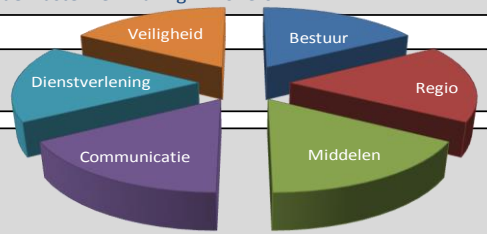

Thema Regio

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen 2018	2019	2020	2021
Grip vergroten op de regio van Kaag en Braassem	100% van de jaarrekeningen van derden zijn binnen voor 1 april.	Jaarlijks monitoren op tijdige aanlevering van jaarrekening	Jaarlijks monitoren op tijdige aanlevering van jaarrekening	Jaarlijks monitoren op tijdige aanlevering van jaarrekening	Jaarlijks monitoren op tijdige aanlevering van jaarrekening
	Kennis en inzicht die zijn verkregen in 2016 met ondersteuning van formats en schema's vastleggen om beter te kunnen monitoren (verbonden partijen maar ook DVO's en subsidierelaties). Inclusief o.a. de inzetbaarheid van de gevormde reserves.	Monitor verbonden partijen 2 x per jaar (voorjaar en bij begroting)	Monitor verbonden partijen 2 x per jaar (voorjaar en bij begroting)	Monitor verbonden partijen 2 x per jaar (voorjaar en bij begroting)	Monitor verbonden partijen 2 x per jaar (voorjaar en bij begroting)
	Jaarlijks per samenwerkingsverband benoemen op welk thema de focus op resultaten ligt.				

Budgettaire consequenties:

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen.

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Thema Communicatie

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen 2018	2019	2020	2021
Meer tijdige, duidelijke en eenvoudige communicatie	Vanaf 2016 is het voor inwoners mogelijk om de gemeente te bereiken via alle moderne communicatiemiddelen (twitter, facebook, e-mail, chatfunctie) en de website voor vragen, aanvragen en het maken van afspraken (daarbij wordt ook evenwichtige fysieke informatie aangeboden).	Chatfunctie met de gemeente zal zijn geïmplementeerd (whatsapp)			
		Er wordt beleid opgesteld voor communicatie aan laaggeletterden			
	In 2017 een nieuwe website Incl. - e-mailnotificatiesysteem - visueel ingestelde website: (per kern een plattegrond, waar woningbouw plaatsvindt, onderhoud aan groen/wegen - Uitgebreide / integrale kalender op de website waarin ook bijv. vergaderingen zijn opgenomen - Wijkinitiatieven zijn op de website vindbaar.	Implementatie van de website voor Kaag en Braassem [1]			
		2017: Implementatie nieuw raadsinformatiesysteem[2]			
	Uitvoering geven aan initiatiefvoorstel participatie.	Bij vraagstukken waarbij participatie gewenst is, zal een communicatie-aanpak inclusief participatiemogelijkheden worden toegevoegd.			
	Het gebruik van de nieuwe website is binnen 3 jaar verdubbeld ten opzicht van de oude website.	Meting en eventuele aanpassing website om gebruik te verbeteren	Meting en eventuele aanpassing website om gebruik te verbeteren		

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
1. Vervanging website investering totaal € 100.000	€ 35.000	€ 35.000		
2. kapitaallasten implementatie nieuw raadsinformatiesysteem	€ 24.600	€ 24.600		

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Thema Dienstverlening

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen | Resultaten | Inspanningen

Verhogen serviceniveau

- Vragen, aanvragen (van vergunningen) en klachten via social media worden binnen 1 werkdag voorzien van een reactie met daarin een callnummer waaronder het geregistreerd is en wanneer het antwoord / de oplossing verwacht wordt.
- Vragen, aanvragen en klachten via de website en e-mail worden binnen 1 werkdag voorzien van een reactie met daarin een callnummer waaronder het geregistreerd is en wanneer het antwoord / de oplossing verwacht wordt.
- Eind 2018 kunnen 90% van de burgerzakenproducten digitaal worden aangevraagd.
- Eind 2020 kunnen de producten met betrekking tot de omgevingswet digitaal worden aangevraagd
- Klanttevredenheid wordt eind 2019 beoordeeld met een 7,5

Inspanningen:

- Alle vragen, aanvragen en klachten worden geregistreerd en bijgehouden in een centraal systeem en voorzien van een callnummer.
- Eén keer per jaar een rapportage verstrekken over afhandelingstijd meldingen/klachten/etc. (2018)
- Eén keer per jaar een rapportage verstrekken over afhandelingstijd meldingen/klachten/etc. (2019)
- Eén keer per jaar een rapportage verstrekken over afhandelingstijd meldingen/klachten/etc. (2020)
- Eén keer per jaar een rapportage verstrekken over afhandelingstijd meldingen/klachten/etc. (2021)
- Paspoort en Rijbewijs kunnen per 1/1 2019 digitaal worden aangevraagd.
- Implementatie digitaal loket Omgevingswet.
- Procesinrichting zaakgericht werken [3] (technische implementatie in 2017)
- Nulmeting klant-tevredenheid digitale en fysieke dienstverlening[4]
- Meting klant-tevredenheid digitale en fysieke dienstverlening (o.b.v. nulmeting 2018)[4]

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
3. Zaakgericht werken (o.a. digitalisering archieffunctie, € 50.000)	€ 17.500	€ 17.500		
4. Meting klanttevredenheid	€ 15.000		€ 15.000	

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Thema Veiligheid

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen 2018	2019	2020	2021
Vergroten van de veiligheid in de leefomgeving	Daling cijfers K&B t.o.v. landelijk gemiddelde (zoals benoemd in de veiligheidsmonitor).	Extra inspanning voor aanpakken overlast (woon-fraude en permanente bewoning). 5 en 6.	Extra inspanning voor aanpakken overlast (woon-fraude en permanente bewoning). 5 en 6.		
		Integrale aanpak versterken op het gebied van alcohol en drugs, huiselijk geweld, etc.			
	Veiligheidsmatregelen treffen gericht op en samen met inwoners resulteert in het vergroten van het veiligheidsgevoel	Eén keer per jaar publiceren van geanonimiseerde boa-rapportages	Eén keer per jaar publiceren van geanonimiseerde boa-rapportages	Eén keer per jaar publiceren van geanonimiseerde boa-rapportages	Eén keer per jaar publiceren van geanonimiseerde boa-rapportages
		Faciliteren buurtpreventie-groepen			
Het terugdringen van alcohol- en drugsgebruik	Overlast door drankmisbruik en drugsgebruik wordt de komende 4 jaar verminderd.	Uitvoeren van preventie- en handhavingsplan alcohol			
		Uitvoering geven aan monitor Sociaal Domein.	Mogelijke bij-stelling maatrege-len o.b.v. monitor Sociaal Domein		
Een betere informatiebeveiliging	< 1 securityincident per jaar.	In 2018 voldoen aan de Baseline Informatiebevei-liging			

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
5. Handhaving permanente bewoning en woonfraude	€ 40.000	€ 40.000		
6. Extra inzet voor juridische afhandeling reguliere handhavingszaken	€ 60.000	€ 60.000		

Programma 1 Bestuur, regio en middelen

Thema Middelen

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen 2018	2019	2020	2021
Doorontwikkelen P&C-documenten	90% van de doelen en inspanningen zijn SMART beschreven in P-nota, begroting en jaarrekening 2017.	Heldere controleerbare jaarrekening en twee tussen-rapportages	Heldere controleerbare jaarrekening en twee tussen-rapportages	Heldere controleerbare jaarrekening en twee tussen-rapportages	Heldere controleerbare jaarrekening en twee tussen-rapportages
	Tussenrapportages worden deze raadsperiode binnen 6 weken na aflopen periode aan raad opgeleverd.				
Degelijk, realistisch financieel beleid zonder lastenverhoging inwoners	Jaarlijks voldoen aan nota risicomanage-ment & weerstandsvermogen (dus binnen bandbreedte blijven).	95% van de risico's is gekwantificeerd	95% van de risico's is gekwantificeerd	95% van de risico's is gekwantificeerd	95% van de risico's is gekwantificeerd
	In deze raadsperiode wordt gewerkt met o.a. prestatiegerichte contractvormen op basis van EMVI (Economisch Meest Voordelige Inschrijving).	Aanhouden weerstandsvermo gen binnen de bandbreedte	Aanhouden weerstandsvermo gen binnen de bandbreedte	Aanhouden weerstandsvermo gen binnen de bandbreedte	Aanhouden weerstandsvermo gen binnen de bandbreedte
	Deze raadsperiode wordt de weerstandsratio gehandhaafd op 1 – 1,4.	Onderzoek naar wettelijke en niet wettelijke taken.	Indien nodig, maatregelen voorstellen om weerstandsratio te kunnen handhaven binnen door raad bepaalde marge van 1-1.4.		

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
7. Webapplicatie voor begroting en rekening. Totale investering van (€ 25.000)	€ 9.000			

Programma 2 Sociaal Domein

Strategisch programmadoel

Sturen op het behalen van effecten en doelstellingen binnen het sociaal domein, zoals beschreven in de MAG, door samenwerking tussen gemeente, organisaties en partijen onderling en participatie/betrekken van mensen bij de samenleving en bij de zorg voor elkaar zonder iemand uit te sluiten.. De gemeente verbindt en versterkt de krachten die al aanwezig zijn, bij inwoners, organisaties en partijen. Ingezet wordt op de uitvoering van de opgaven uit de 3 Decentralisaties, zoals beschreven in de MAG3D.

Programmathema's

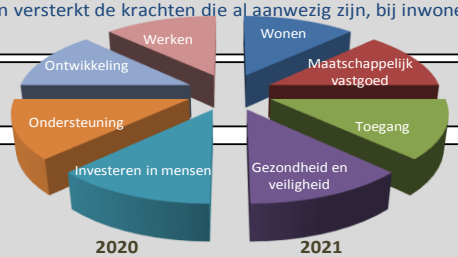

Thema Wonen

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen

Er is voldoende woonruimte beschikbaar, passend bij de levensfase, inkomen en mogelijke ondersteuningsvraag van inwoners.

Resultaten

- Toename slagingskans vinden geschikte woning
- Afname wachttijd voor woning
- Voldoen aan taakstelling statushouders, zonder vergroten wachttijd
- Aantal incidenten (als gevolg van langer zelfstandig wonen) neemt niet toe.
- Toename aantal burgerinitiatieven

Inspanningen

2018 2019 2020 2021

- Uitbreiden woningvoorraad (sociale huurwoningen) met 190 tot 240 woningen
- Realiseren variatie in aanbod, spreiding in kernen
- In 2020 10% van Braassemerland aangewezen voor CPO
- Uitvoeren woonwensen-onderzoek 55+ met woningcorporaties
- Opstellen plan voor bevorderen doorstroom (60 woningen minder te bouwen als er doorstroom plaatsvindt)
- Evalueren convenant voorkomen huisuitzetting
- Bestanden van corporaties doorlichten t.b.v. signaleren en aanpakken woonfraude

Budgettaire consequenties

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen.

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Wonen

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen | Resultaten | Inspanningen

2018 | 2019 | 2020 | 2021

Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor zichzelf en hun omgeving (sociaal en fysiek) en leveren een actieve bijdrage aan het verbeteren van de leefomgeving

- Toename aantal burgerinitiatieven
  - Realisatie 2 initiatieven (2018) → Realisatie 2 initiatieven (2019) → Realisatie 2 initiatieven (2020) → Realisatie 2 initiatieven (2021)
- Inwoners bereiden zich voor om veranderende woonomstandigheden (kwalitatieve analyse aanvragen WMO, gesprekken ouderen adviseur.
  - Voorbereiden decentralisatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen → Aanbieden opvang en beschermd wonen in Kaag en Braassem
  - Gezamenlijke wijkschouw
  - Gezamenlijke campagne met onze partners over langer zelfstandig thuis wonen

De openbare ruimte is toegankelijk met mogelijkheden voor ontmoeting, spelen en bewegen

- 1 passende speelplek per 75 kinderen tot 6 jaar, 1 per 100 kinderen van 7 jaar en ouder
- Bij vervanging van speeltoestellen wordt de omgeving betrokken bij nieuwe invulling

→ Uitvoering geven aan speelruimtebeheerplan

Budgettaire consequenties

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen.

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Werken

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen | Resultaten | Inspanningen

2018 | 2019 | 2020 | 2021

Partijen werken samen om balans te realiseren tussen vraag en aanbod huidig en toekomstig werk, kwantitatief en kwalitatief

- Afname van de werkloosheid
- Arbeidsparticipatie blijft minimaal gelijk
- Afname voortijdig schoolverlaten
- Toename aantal jongeren met startkwalificatie
- Werkgelegenheid blijft minimaal gelijk.

- Behoeftepeiling werkgevers
- Samen met Regionaal Bureau Leerplicht actieve benadering (dreigende) schoolverlaters (10 per jaar)
- Inzetten digitale Taalmeter en training signaleren laaggeletterdheid bij jaarlijks minimaal 10 volwassenen

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
~~Doorontwikkelen Werkgeversservicepunt~~ (naar Economie)	~~€ 30.000~~	~~€ 30.000~~		

•Dit programma sluit aan op programma 3, onderdeel economie. Een deel van het programma , inclusief de geraamde budgetten, is daarom per 2018 verplaatst naar programma 3.

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Werken

Doelen - inspanningen - netwerk

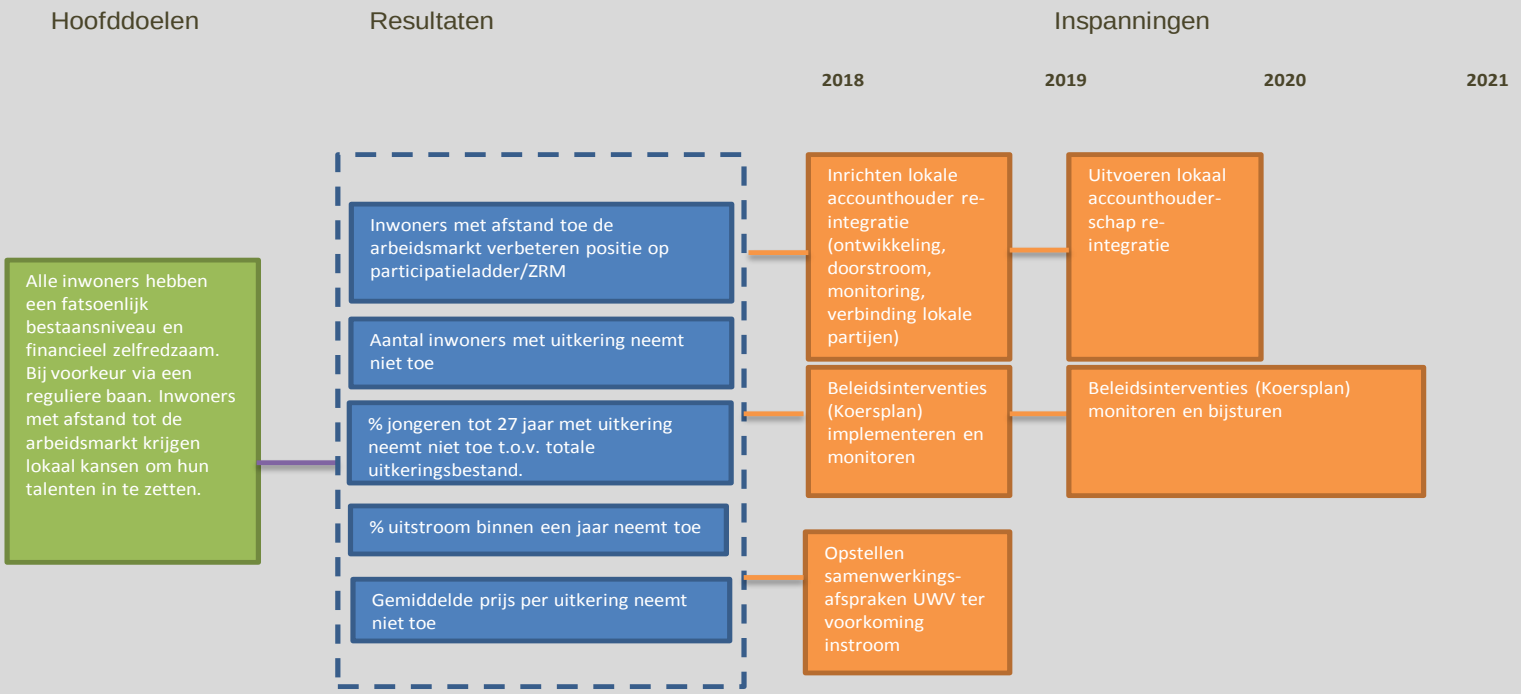

Budgettaire consequenties

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen.

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Gezondheid en Veiligheid

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen (2018 / 2019 / 2020 / 2021)
Geen alcohol en drugs onder de 18, boven de 18 een vermindering van het gebruik.	Afname alcoholgebruik 18 en 18+	Evaluatie Horeca convenant
	Afname drugsgebruik 18- en 18+	Vergroten weerbaarheid/ bieden van handvatten o.a. inzet 10 trajecten talentcoaching
	Vermindering vandalisme als gevolg van drankmisbruik en drugsgebruik	Controleren en handhaven alcohol- en drugsgebruik[8.]
		Campagne ter preventie alcohol- en drugsgebruik
		Uitvoeren preventie en handhavingsplan alcohol
Inwoners hebben een gezonde en actieve leefstijl	Afname overgewicht onder volwassenen	Opzetten beweegprogramma voor kwetsbare werkzoekenden
Inwoners van alle leeftijden voelen zich veilig	Afname aantal recidive-meldingen huiselijk geweld	Training in het kader van inbraak- en brandpreventie incl. huisbezoeken
	Kwalitatieve analyse o.b.v. meldingen	
	Landelijk en regionale indicatoren	Aanbieden van minimaal 2 trainingen In veilige handen en niet pluis, de veilige school
Inwoners en professionals herkennen en erkennen tijdig huiselijk geweld en ondernemen actie	In 2018 weet x% van de mensen waar veilig thuis voor dient en hoe ze dit moeten bereiken.	

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
8. Inzet voor controleren en handhaven alcohol- en drugsgebruik	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	
*. Laagdrempelig houden sportaccommodaties door indexeren bijdrage onderhoud	~~€ 10.000~~	~~€ 10.000~~	~~€ 10.000~~	

Extra budget sportaccommodaties wordt overgeheveld naar de reguliere begroting.

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Toegang

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen | Resultaten | Inspanningen

2018 | 2019 | 2020 | 2021

Er is één toegang met één aanspreekpunt.

Inwoners die vraag niet kunnen/willen stellen worden ook bereikt. Proactieve houding van professionals

Vragen van inwoners worden snel en integraal opgepakt

Eén herkenbare en vindbare toegang fysiek, digitaal en telefonisch bereikbaar, laagdrempelig en dichtbij. Informatie is duidelijk, actueel en vindbaar.

Inwoners krijgen direct antwoord op hun vragen

MAG 2.0 - uitvoering monitor sociaal domein (2 rapportages per jaar) / contractbeheer 1[11.]

Het realiseren van 1 toegangsloket zowel fysiek, digitaal als telefonisch

Budgettaire consequenties

Onderstaande bedragen betreft uitbreiding formatie en zijn overgeheveld naar de reguliere begroting.

	2018	2019	2020	2021
•MAG 2.0 – Uitvoering monitor (2 rapportages per jaar) contractbeheer	~~€ 70.000~~	~~€ 70.000~~	~~€ 70.000~~	~~€70.000~~

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Ontwikkeling

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen | Resultaten | Inspanningen (2018, 2019, 2020, 2021)

Hoofddoelen

- Alle kinderen kunnen veilig opgroeien en hun talenten ontwikkelen, ongeacht achtergrond, beperkingen of financiële situatie
- Ouders zijn toegerust voor hun kinderen te zorgen en hen op te voeden
- Jeugdhulp is snel en laagdrempelig beschikbaar, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Zoveel mogelijk lokaal beschikbaar en ingericht dat er sprake is van een doorgaande en samenhangende lijn.

Resultaten

- Afnamen aantal en duur specialistische trajecten
- Grotere tevredenheid ouders en jeugdigen
- Aandeel ouders dat zich gesterkt voelt in hun opvoedingscompetenties groeit
- Aandeel jeugdigen dat na hulp zelfstandig verder kan groeit
- 100% van de kinderen die passend onderwijs nodig hebben , ontvangt dit ook
- Per 1-6-2016 is er inzicht in het aantal kinderen uit gezinnen onder de 110% sociale minima
- Jeugdsportfonds handhaven gedurende deze periode

Inspanningen

- Versterken preventief jeugdbeleid (uitvoering geven aan initiatieven met name gericht op alcohol- en drugspreventie, uitbreiden jongeren werk en verbreden preventief collectief aanbod) [9]
- Uitvoeren ervaringsonderzoek onder cliënten (2018) → Uitvoeren ervaringsonderzoek onder cliënten (2019) → Uitvoeren ervaringsonderzoek onder cliënten (2020)
- Doorontwikkelen aanpak armoedebestrijding
- Evaluatie jeugdsportfonds

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
MAG 2.0 – 9. Inhuur voor inkoop en implementatie jeugdhulp en preventief Jeugdbeleid	€ 62.500			

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Ondersteuning

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen (2018 / 2019 / 2020 / 2021)
Alle inwoners kunnen, ongeacht hun leeftijd, beperkingen , financiën of achtergrond deelnemen aan het dagelijks leven.	Ontwikkeling van individuele naar collectieve ondersteuning van specialistische trajecten naar ondersteuning in en door de samenleving	Evaluatie overeenkomst Tom in de buurt
Voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, is deze laagdrempelig, snel en zoveel mogelijk lokaal beschikbaar. Deze hulp sluit aan bij de leefwereld, behoeften en mogelijkheden van inwoners en hun netwerk	X-aantal initiatieven tijdens deze raadsperiode met betrekking tot dementievriendelijk	Vanuit de werkgroep dementie-vriendelijke samenleving zijn 3 initiatieven geïnitieerd en uitgevoerd. [10.]
	Afname aantal inwoners in de schuldhulpverlening	Uitvoeren onderzoek knelpunten in de openbare ruimte en oplossen van minimaal drie knelpunten → Oplossen minimaal drie knelpunten uit onderzoek
Inwoners zijn financieel zelfredzaam		
Inwoners hebben voldoende sociaal netwerk. Sociaal isolement en eenzaamheid wordt zoveel mogelijk voorkomen	Afname aantal inwoners met professionele bewindvoering	Opzetten en organiseren van trainingen rond signaleren en aanpakken schulden

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
10. Vanuit de werkgroep dementie- vriendelijk 3 initiatieven uitvoeren	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Investeren in mensen

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen

- Mantelzorgers voelen balans tussen eigen leven en zorg geven. Zij bewaken hun eigen grenzen en trekken tijdig aan de bel
- Mantelzorgers ontvangen ondersteuning die past bij hun leven en leeftijd.
- Mantelzorgers worden tijdig herkend en erkend.
- Inwoners zijn gestimuleerd om zich vrijwillig in te zetten . Vraag naar aanbod van vrijwilligers is in evenwicht (kwalitatief en kwantitatief.
- Efficiënte en effectieve samenwerking vrijwilligers organisaties
- Vraaggerichte ondersteuning op maat aan vrijwilligers (organisaties)

Resultaten

- Per 1-1-2017 regelen maatschappelijke organisaties vervangende mantelzorgers
- Toename van tevredenheid bij vrijwilligersorganisaties
- Toename van bemiddelingen tussen vrijwilligers en zorg organisaties
- Toename van samenwerking en bundeling van vrijwillige initiatieven

Inspanningen

2018	2019	2020	2021
Uitvoering geven aan pilot huishoudelijke ondersteuning ter herkenning en ondersteuning mantelzorgers (bij 20 mantelzorgers ingezet)			
Uitvoeren extra initiatieven om jonge mantelzorgers te bereiken			

Budgettaire consequenties

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen

Programma 2 Sociaal Domein

Thema Maatschappelijk vastgoed

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen

De gemeente heeft alleen maatschappelijk vastgoed in bezit dat bijdraagt aan doelen en resultaten. De gemeente stuurt erop om de verantwoordelijkheid voor dit vastgoed over te dragen aan inwoners of organisaties.

Partijen ontvangen alleen een financiële bijdrage voor hun vastgoed als activiteiten bijdragen aan doelen en resultaten in de MAG.

Partijen met vastgoed werken samen om te komen toe efficiënter en vernieuwend gebruik van vastgoed.

Resultaten

- Afname van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed
- Een verhoogde en duidelijke bijdrage van het vastgoed aan doelen en resultaten
- Vastgoeddiscussie is in 2019 afgerond
- Optimalisering van de bezettingsgraad van maatschappelijk vastgoed
- Vanaf 2019 wordt er uitvoering gegeven aan plan van aanpak maatschappelijk vastgoed

Inspanningen

2018 | 2019 | 2020 | 2021

- Aanpassen beleidsregels bij de Algemene subsidieverordening met specifieke criteria vastgoed
- Implementatie nieuwe aanpak maatschappelijk vastgoed
- Vanaf 2020 wordt er uitvoering gegeven aan nieuwe aanpak maatschappelijk vastgoed

Budgettaire consequenties

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Strategisch programmadoel

Kaag en Braassem staat voor een schoon, heel en veilige, leefbare, duurzame en ruimtelijk in balans zijnde gemeente met behoud van haar kernkwaliteit als landelijke woongemeente en de doorontwikkeling als woon-, werk- en recreatiegemeente waardoor Kaag en Braassem versterkt en nog aantrekkelijker wordt in de regio. Bij de te leveren inspanningen binnen dit programma zal er aandacht zijn voor invloed aan de voorkant vanuit inwoners, ondernemers, dorpsraden en overige instellingen evenals voor het onderwerp duurzaamheid.

Programmathema's

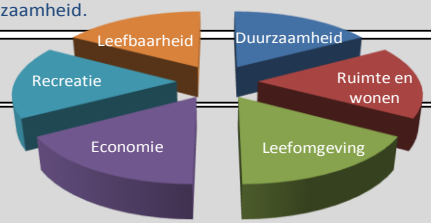

Thema Duurzaamheid

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen | Resultaten | Inspanningen (2018, 2019, 2020, 2021)

De gemeente als geheel en in brede zin duurzamer maken

- 90% van de doelen uit de duurzaamheidsagenda gehaald in 1e kwartaal 2018.
  - Energie, Mobiliteit, Groen/water en circulaire energie acties uit de duurzaamheids-agenda 2016-2020 voor 90% uitgevoerd.
  - Uitvoering geven aan de laatste 10% van de acties uit de duurzaamheidsagenda 2016-2020.[11]
  - actieve en communicatieve houding t.o.v. duurzaamheid richting inwoners en MKB [11]
  - Voorbereiden nieuwe duurzaamheids-agenda 2020-2024
- De gemeente Kaag en Braassem is energieneutraal in 2040.
  - Opstellen regels, richtlijnen en contracten die energieneutraal bouwen stimuleren
    - Duurzaamheid nieuwe scholen. (IKC's) * geen extra budget, opgenomen in krediet
  - Uitwerken en uitvoeren van het regionale Energieakkoord [12+13]
- Verbeteren van de afvalscheiding met het doel minder restafval per inwoner. 100 kg restafval per inwoner per jaar (VANG doelstelling)
  - Invoering Diftar
    - Monitoren maatregelen Diftar
      - Evalueren en aan vullende maatregelen tbv doelstel-ling VANG en afwegen om-gekeerd inzamelen.

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
11. Uitwerken duurzaamheidsagenda 2016-2020	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	
12. Bijdrage Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025	€ 26.794	€ 26.794	€ 26.794	€ 26.794
13. Ambtelijke inzet voor Energieakkoord HR, open landschap en bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Thema Ruimte en wonen

Doelen - inspanningen - netwerk

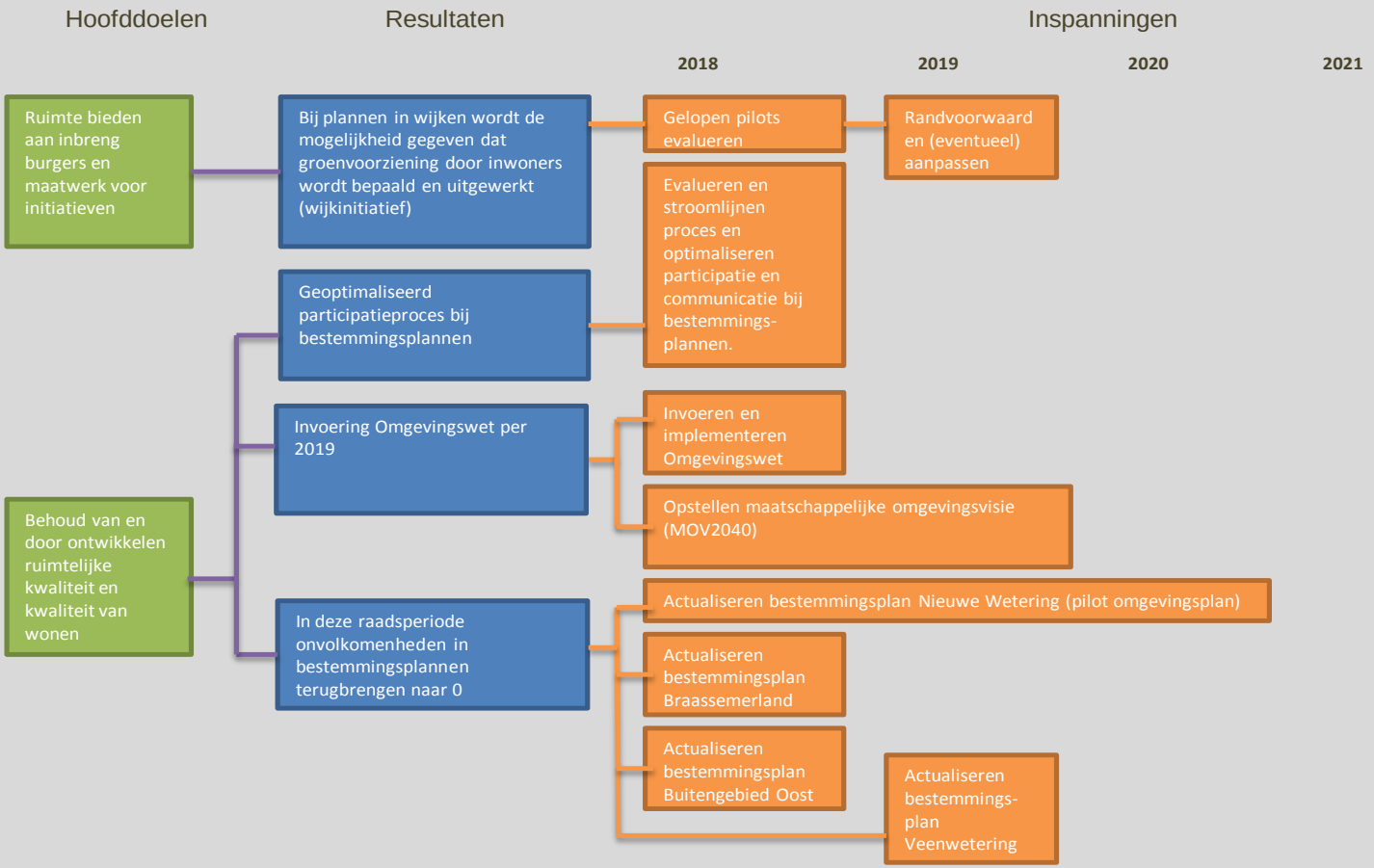

Budgettaire consequenties

De inspanningen binnen dit thema vragen geen extra middelen
Er komt een apart voorstel voor implementatie en uitvoering van de Omgevingswet.

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Thema Leefomgeving

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen | Resultaten | Inspanningen

2018 | 2019 | 2020 | 2021

Hoofddoel: Een schoon, heel en veilige leefomgeving

Resultaat: In 2020 is de kwaliteit van de openbare ruimte op niveau B/C (indien mogelijk en financieel haalbaar op onderdelen een hoger niveau).

Inspanningen:

- Implementatie 2e fase IBOR (kwaliteitsniveau BC)
- Evaluatie Rioleringsplan 2014-2018
- Opstellen Rioleringsplan 2019-2023
- Evaluatie IBOR 2015-2019.
- Uitvoering geven aan laatste fasen IBOR [14].
- Actualisatie IBOR 2020 - 2024
- Inzet extra middelen IBOR voor realisatie extra wensen (parels)[15].
- Cofinancierings budget voor groen nitiatieven [16].

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
14 . Uitvoering geven laatste fasen IBOR (binnen het huidige meerjarenperspectief)	€ 200.000	€ 350.000	€ 550.000	€ 550.000
15. Inzet extra middelen IBOR voor realisatie extra wensen (parels)	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
16. Ophogen cofinancieringsbudget Groen en Natuur	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Thema Recreatie

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen | Resultaten | Inspanningen (2018, 2019, 2020, 2021)

Versterken van recreatieve sector

- Het vergroten van het aantal bedden in de gemeente naar 300 in 2025.
  - Activeren en innoveren recreatieprojecten / onderdeel van regionale recreatieprogramma's [17.]
- Meer naamsbekendheid recreatief Kaag en Braassem. (70.000 unieke hits website)
  - Opdrachtomschrijving stichting Kaag en Braassem Promotie evalueren.
- Bestemmingsplannen (paraplubestemmingsplan) mogen geen belemmering zijn voor recreatie; deregulering / verruiming grootschalige verblijfsrecreatie moet mogelijk zijn
  - Procedure Recreatieve Impuls (loopt tot medio 2018)
- Ontwikkeling Water TOP voor booteigenaren in eerste kwartaal 2018
  - Herijken beleid snelvaren
  - WaterTOP evalueren.
- Starten van 4 recreatieve projecten die bijdragen aan aantrekkelijke gemeente voor bezoek en verblijf
  - Plan voor Ghoybos uitvoeren, 2e fase NBT De Bult Nieuwe Wetering, belevingsroutes, Tulpen vertellen (Braassemboulevard) [18]
  - Uitvoeren Cofinancieringsplan
- Er wordt een actief acquisitiebeleid opgesteld voor een grootschalige toeristische trekker (bidbook gerealiseerd in 2016.)
  - Werven van investeerders grootschalige recreatie

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
17. Activeren en innoveren recreatieprojecten	€ 50.000	€ 50.000		
18. Uitvoeringskosten diverse recreatieve projecten	€ 35.000	€ 35.000		

Programma 3 Ruimte en Leefomgeving

Thema Economie

Doelen - inspanningen - netwerk

Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen 2018	2019	2020	2021
Kaag en Braassem voorziet in een aantrekkelijk vestigings- en ondernemers-klimaat (van binnen en buiten de gemeente)	Verbeterde bereikbaarheid van lokale bedrijven.	Lobby en inzet op betere dekking OV-netwerk (Economische.agenda p3)			
		Onderzoek netwerk alternatief vervoer			
			Nieuwe concessie openbaar vervoer		
	Meer economische ontwikkeling	Gebruik maken van planologische mogelijkheden bij de herziening van bestemmingsplannen dmv een behoefteramingsonderzoek			
		Uitvoering meerjarig marketingplan 2017-2021 (marketingplan is in 2017 opgesteld)			
	Verbeteren lokale arbeidsmarkt	Werkgevers ontzorgen, informatie mogelijkheden werkgevers duidelijk vindbaar (loonkostensubsidie)			
		Doorontwikkelen werkgeversservicepunt [19]			
	Meer ruimte voor bedrijven	Actiepunt Omgevingsvisie, uitbreidingsruimte benoemen			
		Faciliteren particuliere ontwikkeling Drechthoek 2			
	Toename aantal bedrijven	Ruimte benutten in leegstaande bedrijfspanden voor nieuwe bedrijven.			
	Meer ondersteuning voor startende ondernemers	Evaluatie en doorontwikkelen ondernemersloket i.s.m. ondernemers verenigingen		Evaluatie en doorontwikkelen ondernemersloket i.s.m. ondernemersverenigingen	
		Inzet sociale media, klanttevredenheidsonderzoeken gebruiken			
		Mogelijk maken huisvesting arbeidsmigranten			
	Alle bedrijventerreinen hebben en houden veiligheidskeurmerk.	Keurmerk voor Drechthoek			

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
* Dit programma sluit aan op programma 2, onderdeel werken. Een deel van dit programma 2 is opgenomen in dit programma, programma 3.				
19. Doorontwikkelen werkgeversservicepunt	€ 30.000	€ 30.000		

Programma 3 Ruimte en Leefomgeving

Doelen - inspanningen - netwerk

Thema	Hoofddoelen	Resultaten	Inspanningen 2018	2019	2020	2021
Thema Economie	Uitbouwen en verstevigen van gemeente als kenniscentrum op gebied van tuinbouw.	In 2018 moeten de mogelijkheden binnen glastuinbouwgebieden zijn verruimd.	Evaluatie bestemmingsplan Geestweg/Floraweg en Baan/Sotaweg Bijdrage uitvoeringsagenda Greenport t.b.v. duurzaamheid.			
Thema Leefbaarheid	Het schoon, heel en veilig houden van de leefomgeving De leefbaarheid in de kernen behouden en waar mogelijk verbeteren Toekomstbestendig perspectief bieden verschillende dorpskernen met diversiteit	Uitvoering van in 2017 gerealiseerde kernplannen.	Uitvoering van burgerinitiatieven vanuit het traject Kernen in hun kracht: initiatieven zijn opgenomen in de Kernplannen of afgesproken met de initiatiefnemer gedurende het traject. Toekenning van dit budget gebeurt slechts na aantonen van relevante inspanning van de initiatiefnemer zelf [20.]			

Budgettaire consequenties

	2018	2019	2020	2021
20. Uitvoering initiatieven Kernen in hun kracht	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	

* zie thema Leefomgeving

Toelichting op mutaties DIN per programma

Programma 1

Thema Regio:
Wij hebben hier in navolging van de inspanningen onder dit thema rondom het maken van afspraken met verbonden partijen over de aanlevering van stukken en de te behalen resultaten in 2017 het volgende opgenomen voor de jaarschijven 2018-2021:
De gemaakte afspraken te monitoren en de resultaten twee keer per jaar in de monitor verbonden partijen terug te laten komen.

Thema Communicatie:
Naast de al in 2017 genoemde sociale media die de gemeente zal gebruiken om met haar inwoners te communiceren is ook whatsapp toegevoegd. Daarnaast zal in 2018 beleid worden opgesteld voor de communicatie voor laag-geletterden zodat ook deze doelgroep beter kan worden bereikt. In 2017 zijn we gestart met het onderzoek naar wensen behoefte van de nieuwe website onder inwoners/verenigingen/bedrijven en instellingen. Ook het gebruik van de oude website worden gemeten. In 2018 zal de nieuwe website worden geïmplementeerd.

Thema Dienstverlening:
Meer en meer producten zullen de komende jaren digitaal kunnen worden aangeboden. Wij verwachten dat het per 1/1 2019 mogelijk zal zijn om ook paspoorten en rijbewijzen op deze manier te kunnen aanvragen. Ook de implementatie van het digitaal omgevingsloket staat vanaf 2019 op de planning. In 2018 zal na de technische implementatie van zaakgericht werken, waardoor het mogelijk wordt gemaakt voor klanten om hun aanvragen digitaal te kunnen volgen, procesmatig worden geimplementeerd. Ten slotte zullen we in 2018 een start maken met een nul-meting rondom klanttevredenheid mbt de gemeentelijke dienstverlening. Dit krijgt in 2020 een follow-up.

Thema Veiligheid:
In 2018 is als extra inspanning opgenomen op zogenaamde buurtpreventiegroepen door de gemeente te faciliteren. Deze groepen kunnen het veiligheidsgevoel van inwoners vergroten. Ook hebben we het resultaat rondom een betere informatiebeveiliging aangepast van minder dan 1 securityincident per kwartaal naar minder dan 1 securityincident per jaar.

Thema Middelen:
Aan de inspanningen genoemd in 2017 is niets gewijzigd en voeren deze ook jaarlijks uit. Wel hebben we gemeend uitdrukkelijk in het DIN op te nemen dat wij maatregelen zullen voorstellen mocht de weerstandsratio onder druk komen te staan.

Programma 2

Thema Wonen

De inspanningen op het thema Wonen zijn in grote mate aangepast. De redenen voor aanpassing zijn de volgende: de inspanning is verder geconcretiseerd, de inspanning is al gerealiseerd en/of de inspanning past onder going concern. Daarnaast zijn er nieuwe inspanningen toegevoegd op basis van (toekomstige) aanpassingen aan wet- en regelgeving. Hieronder wordt dit nader gespecificeerd.

Inspanning is geconcretiseerd

- Het uitbreiden van de woningvoorraad is concreter gemaakt door toevoeging van het aantal woningen waarmee de woningvoorraad wordt uitgebreid (190-240 woningen). Deze toevoeging is gebaseerd op de lokale woonagenda.
- Het stimuleren van een actieve rol van inwoners is geconcretiseerd in “realisatie van twee initiatieven per jaar”.
- Het verbeteren van informatie en advies is geconcretiseerd in het uitvoeren van een woonwensenonderzoek 55+. Dit is een initiatief van De Driemaster samen met de woningcorporaties.
- Verleiden doorstroom naar passende woonruimte is geconcretiseerd in opstellen plan voor bevorderen doorstroom. Deze inspanning wordt in 2018 verricht.
- Goede speelbare, grote speelplekken is geconcretiseerd in uitvoering geven aan speelruimtebeheerplan. In dit plan is aangegeven welke speelplekken wanneer onderhouden dan wel vervangen moeten worden.
- Toegankelijk maken/houden openbare ruimte is geconcretiseerd in uitvoeren gezamenlijke woonschouw met woningcorporaties in 2018

Inspanning is gerealiseerd

De implementatie van de Blijverslening is in 2017 gerealiseerd. Deze is daarom voor 2018 en verder verwijderd.

Inspanning valt onder going concern

Enkele inspanningen zijn verwijderd omdat zij tot de going concern behoren of de uitvoering van wet- en regelgeving betreffen. Voorbeelden zijn het snel huisvesten van statushouders (hiervoor zijn reeds termijnen vastgesteld) en het vereenvoudigen van woningaanpassingen.

Nieuwe inspanningen

Toegevoegd zijn:

- In 2020 is 10% van Braassemerland aangewezen voor CPO (collectief particulier opdrachtgeverschap)
- Evalueren convenant voorkomen huisuitzettingen in 2018
- Doorlichten van bestanden van corporaties t.b.v. signaleren en aanpakken van woonfraude in 2018
- Voorbereiden decentralisatie maatschappelijke opvang en beschermd wonen (2018-2019) en aanbieden opvang en beschermd wonen in 2020

Thema Werken

Het thema Werken is in grote mate gewijzigd ten opzichte van de DIN 2017. Dit komt doordat een deel van de doelen, resultaten en inspanningen die eerst onder het thema Werken stonden, zijn ondergebracht onder Programma 3, thema Economie. Zo is het hoofddoel "Kaag en Braassem voorziet in een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat voor ondernemers" (van binnen en buiten de gemeente) verplaatst, samen met de resultaten en inspanningen. Deze komen dus niet meer terug onder het thema Werken.

De inspanningen die nog wel onder het thema Werken vallen zijn ten opzichte van de DIN 2017 geconcretiseerd:

- bieden van scholingsmogelijkheden (zoals Nederlands) is geconcretiseerd in het inzetten van de digitale Taalmeter en het aanbieden van een training om laaggeletterdheid te signaleren bij jaarlijks minimaal 10 volwassenen;
- het verhogen van het opleidingsniveau van jongeren en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten is geconcretiseerd in de volgende inspanning: samen met regionaal Bureau Leerplicht minimaal 10 (dreigende) schoolverlaters per jaar actief benaderen;
- het realiseren van een betere aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt is geconcretiseerd in het uitvoeren van een behoeftepeiling onder werkgevers in 2018. Op deze wijze weten wij waar de vraag op de arbeidsmarkt ligt, waarna gekeken kan worden of onderwijs daarop kan aansluiten;
- het stimuleren van doorstroom naar betaald werk is geconcretiseerd in het implementeren en monitoren van de beleidsinterventies uit het Koersplan in 2018 en het monitoren en bijsturen van deze interventies in 2019 en verder;
- het bieden van ondersteuning bij toeleiding naar en functioneren op de arbeidsmarkt is geconcretiseerd in inrichten lokale accounthouder re-integratie en uitvoeren van dit lokaal accounthouderschap in 2019. Deze lokale accounthouder coördineert en monitort ontwikkelingen, stimuleert en faciliteert doorstroom en verbindt lokale partijen.

Toegevoegd is het opstellen van samenwerkingsafspraken met het UWV ter voorkoming van instroom in de bijstand. Het ontzorgen van werkgevers bij het aannemen en begeleiden van werkzoekenden met een afstand is verwijderd. Deze komt terug bij het thema Economie.

Thema Gezondheid en Veiligheid

Ook op het thema Gezondheid en veiligheid zijn de inspanningen concreter gemaakt. Hieronder staan de grootste wijzigingen:

Inspanning is geconcretiseerd

- De inspanning 'stimuleren meer bewegen' is geconcretiseerd in het opzetten van een beweegprogramma voor kwetsbare werkzoekenden;
- Vergroten fysieke en sociale veiligheid is geconcretiseerd in de volgende twee inspanningen:
    - Het organiseren van een training in het kader van inbraak- en brandpreventie in combinatie met huisbezoeken
    - Het aanbieden van minimaal twee trainingen 'in veilige handen' en 'niet pluis-gevoel'. Dit om inwoners zich bewust te maken van veiligheidsrisico's en om hun handvaten te geven risicosituaties te herkennen en bespreekbaar te maken.

Nieuwe inspanningen

Evaluatie van het Horecaconvenant in 2018. Ouders meer betrekken en verantwoordelijk maken bij aanpak alcohol- en drugsgebruik is

vervangen door de inspanningen ‘campagne ter preventie alcohol- en drugsgebruik’ en ‘uitvoeren preventie- en handhavingsplan alcohol.

Thema Toegang

Bij het thema Toegang is alleen de inspanning ‘organiseren van het ontsluiten en beschikbaar stellen van informatie’ is verwijderd. Deze inspanning is in 2017 gerealiseerd.

Bij het thema toegang is het contractmanagement en het opleveren van de monitor sociaal domein twee maal per jaar opgenomen. Deze inspanningen betreffen heel programma 2.

Thema Ontwikkeling

De inspanningen op het thema Ontwikkeling zijn in beperkte mate aangepast. De redenen voor aanpassing zijn de volgende: de inspanning is al gerealiseerd en/of de inspanning past onder going concern of er zijn nieuwe inspanningen toegevoegd. Hieronder wordt dit nader gespecificeerd.

Inspanning is gerealiseerd

Het verlengen van de overeenkomst met het jeugdsportfonds is in 2017 gerealiseerd. Voor 2018 is een evaluatie van het jeugdsportfonds opgenomen.

Nieuwe inspanningen

- Uitvoeren ervaringsonderzoek onder cliënten op het gebied van jeugdhulp
- Doorontwikkelen aanpak armoedebestrijding

Thema Ondersteuning

De inspanningen op het thema Ondersteuning zijn alle meer geconcretiseerd ten opzichte van 2017:

- Vergroten toegankelijkheid openbare ruimte en gebouwen is geconcretiseerd in het uitvoeren van een onderzoek naar knelpunten in de openbare ruimte in 2018 en het oplossen van minimaal drie knelpunten per jaar in 2018 en 2019;
- De inspanning passende en duurzame aanpak van schulden is geconcretiseerd in het opzetten en organiseren van trainingen rond signaleren en aanpakken van schulden.

De inspanning ‘bevorderen passend aanbod en laagdrempeligheid van activiteiten’ is een inspanning die wij als gemeente hebben neergelegd bij Tom in de buurt. Dit is een vorm van going concern en daarom uit het DIN gehaald. In de DIN 2018 is daarvoor in de plaats een evaluatie van de overeenkomst Tom in de buurt opgenomen. Dit in verband met het aflopen van de eerste periode van de overeenkomst met Tom in de buurt en de mogelijkheid om deze te verlengen.

De inspanning ‘faciliteren van dagopvang voor beginnend dementerenden’ is om dezelfde reden uit het DIN gehaald. Dit is een opdracht aan Tom in de buurt, waaraan zij de afgelopen jaren invulling hebben gegeven. Op het onderwerp dementie is de volgende inspanning toegevoegd: vanuit de werkgroep dementievriendelijke samenleving zijn drie initiatieven geïnitieerd en uitgevoerd.

Tenslotte is de inspanning “het vergroten van kennis over en begrip van mensen met een ondersteuningsvraag’ is verwijderd. In 2017 is hier extra aandacht aan besteed. Voor 2018 en verder is dit going concern.

Thema Investeren in mensen

De twee inspanningen die op dit thema zijn opgenomen zijn nieuw. De inspanningen die er stonden zijn verwijderd, aangezien die onder de going concern vallen. De nieuwe inspanningen zijn de volgende:

- Uitvoeren extra initiatieven om jonge mantelzorgers te bereiken
- Uitvoering geven aan de pilot huishoudelijke ondersteuning

Beide zijn bedoeld om meer mantelzorgers te bereiken en hun passende ondersteuning te bieden.

Thema Maatschappelijk vastgoed

De inspanningen voor het realiseren van de doelen op maatschappelijk vastgoed zijn meer gespecificeerd in tijd en inhoud.

Programma 3

Thema Duurzaamheid

Voor het thema duurzaamheid zijn extra inspanningen opgenomen voor het uitvoeren van het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025. De regionale inzet op energiebesparing, duurzame energieopwekking, het faciliteren van de warmtetransitie en innovatie, levert een belangrijke bijdrage aan onze ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn. Voor 2025 zijn de regionale ambities zo veel mogelijk geconcretiseerd ten aanzien van besparing en opwekking van energie. Deze gezamenlijke ambitie is een aanvulling op de inzet van die vanuit de duurzaamheidsagenda al wordt gedaan. Over het invoeren van het Diftar per 1 januari 2018 is in 2017 een besluit genomen.

Thema Ruimte en Wonen

Voor het thema Ruimte en Wonen zijn specifieke inspanningen omschreven. In 2017 is al medewerking verleend aan wijkinitiatieven en dat willen we in 2018 evalueren. Binnen datzelfde thema is het resultaat voor de invoering van de Omgevingswet iets aangepast. Waar deze invoering voorzien was in 2018, is dat 2019 geworden.

Thema Leefomgeving

Voor het thema Leefomgeving zijn inspanningen opgenomen om de lopende uitvoeringsplannen IBOR en GRP up-to-date te brengen. In 2018 zullen de inspanningen die in 2017 gestart zijn een vervolg krijgen. Daarnaast is in 2017 eenmalig geld beschikbaar gesteld voor Burgerinitiatieven. Hierbij zat ook een aantal initiatieven (waaronder Veense Hout) waarvoor structureel geld nodig was. Wij staan als college nog steeds positief tegenover deze initiatieven. Echter toekomstige ontwikkelingen, zoals geschetst op pagina 12-15 in deze Perspectiefnota, dwingen ons om u voor te stellen om in de besluitvorming over voorstellen met structurele financiële effecten altijd deze toekomstige ontwikkelingen te betrekken.

Thema Recreatie

Hoofddoel blijft het versterken van de recreatieve sector. Het DIN voor het thema Recreatie is verbeterd door de scheiding in resultaten en inspanningen helderder te maken. Bijvoorbeeld door toevoegen van het resultaat om meer naamsbekendheid recreatief Kaag en Braassem te bereiken, en het evalueren van de opdrachtomschrijving aan stichting Kaag en Braassem Promotie als inspanning te formuleren. Toegevoegd is het resultaat om vier recreatieve projecten die bijdragen aan een aantrekkelijke gemeente te starten voor bezoek en verblijf. Deze projecten worden met cofinanciering uitgevoerd.

Thema Economie

Thema Economie heeft een grote transformatie ondergaan. In de versie van vorig jaar stonden veel van deze beoogde resultaten in programma 2, bij het onderdeel Werken. Naar onze mening horen deze onderwerpen echter thuis bij het onderdeel Economie in programma 3. Daarnaast zijn de hoofddoelen die oorspronkelijk in programma 3 bij Economie werden genoemd, verplaatst naar de kolom Resultaten. Hiermee resteert één hoofddoel: ‘Kaag en Braassem voorziet in een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat’. Alle andere onderdelen van economie zijn instrumenten om deze doelstelling te bereiken.

Overzicht mutaties op het begrotingsbeeld en toelichting
Bijlage 2

Ten opzichte van de begroting 2017 doet zich een aantal ontwikkelingen voor, waarover wij u willen informeren:
I Algemene ontwikkelingen met financiële consequenties voor de begroting 2018 e.v.
II Lokale ontwikkelingen met financiële consequenties voor de begroting 2018 e.v.

I Algemene ontwikkelingen met financiële consequenties voor de begroting 2018 e.v.

bedragen in €

Algemene ontwikkelingen met financiële consequenties	2018		2019		2020		2021	
Wijziging BBV: Verhogen exploitatiebudget IBOR ivm niet activeren groot onderhoud	188.500	N	40.240	N	493.040	N	138.500	N
Wijziging BBV: Verlagen budget kapitaallasten IBOR agv niet kapitaliseren van groot onderhoud	-8.712	V	-17.418	V	-27.530	V	-48.133	V
Wijziging BBV: Verlagen dotatie reserve IMNOR in begroting	-45.709	V	-45.709	V	-45.709	V	-45.709	V
Implementatie wijzigingen Omgevingswet (progr 3) (In 2019-2021 pm tlv algemene reserve, zie risicoparagraaf)	430.650	N	pm		pm		pm	
Wijziging CAO: Staat B salarissen 3,8% (2,5% CAO, 1% pensioen en 0,3% compensatie ziektekosten)	340.600	N	340.600	N	340.600	N	340.600	N
Verwachte mutatie algemene uitkering obv CAO salarissen	-340.600	V	-340.600	V	-340.600	V	-340.600	V
Totaal algemene ontwikkelingen met financiële consequenties	**564.729**	**N**	**-22.887**	**V**	**419.801**	**N**	**44.658**	**N**

Toelichting op de algemene ontwikkelingen

---

1) Wijziging BBV: Verhogen exploitatiebudget IBOR in verband met niet activeren groot onderhoud en verlagen budget kapitaallasten IBOR en verlagen dotatie aan reserve IMNOR als gevolg van het niet activeren van groot onderhoud.

Tot en met 2016 werden alle uitgaven in de openbare ruimte (IBOR) jaarlijks in de exploitatie geboekt. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn gemeenten verplicht om de investeringen in de buitenruimte met maatschappelijk nut te activeren en over de verwachte toekomstige gebruiksduur af te schrijven. Eerder heeft de commissie BBV bepaald dat het groot onderhoud niet als investering moet worden gezien. Aangezien wij vorig jaar bij het opstellen van de begroting ook de uitgaven voor het groot onderhoud in de buitenruimte met maatschapelijk nut als investeringen hadden verwerkt, corrigeren wij in deze begroting (en in de 4-maandsrapportage van 2017) deze handelwijze. Deze correctie heeft tot gevolg dat het exploitatiebudget IBOR wordt bijgeraamd met de geplande groot onderhoudswerkzaamheden en dat de geraamde kapitaallasten die verband houden met deze correctie kunnen vrijvallen. Tevens kan de jaarlijkse dotatie aan de reserve IMNOR omlaag, omdat de te dekken kapitaallasten voor investeringen IBOR lager zullen zijn.

2) Implementatie Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet betekent een volledige herziening van de wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving. De regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water worden gebundeld. De wet treedt naar verwachting medio 2019 in werking. Naast de brede herziening van de regelgeving, vraagt de Omgevingswet ook om een andere werk- en denkwijze van overheden, burgers en bedrijven. Integraal werken en meer ruimte voor initiatieven zijn belangrijke uitgangspunten. De Rijksoverheid betaalt de investeringskosten die samenhangen met de wet zoals de centrale digitale voorzieningen.

Gemeenten moeten zelf de kosten dragen voor de transitie naar het werken met de nieuwe wetgeving. De omslag in wetgeving vraagt om een zorgvuldige voorbereiding in de gemeente. Dat geldt voor de aanpassing van (digitale) systemen, het voorbereiden van de nieuwe visie, plannen en vergunningstrajecten en om verandering in houding en dienstverlening. Onlangs is er via de VNG een rekenmodel beschikbaar gekomen waarmee gemeenten een eerste indicatie kunnen krijgen van kosten voor de invoering van de Omgevingswet. Het model werkt op basis van gemeentegrootte en omvat de visie- en planvorming, de instrumenten, dienstverlening, werkprocessen, opleidingen en de informatiearchitectuur. De uitkomsten zijn in deze fase slechts indicatief op te vatten. Een eerste doorrekening voor de gemeente Kaag en Braassem resulteert in een bedrag van € 2,4 miljoen voor de invoeringskosten tot en met 2024. Afhankelijk van de concrete veranderopgave in Kaag en Braassem zijn de invoeringskosten en exploitatielasten op een later moment meer exact in beeld te brengen. Vooralsnog nemen we dit bedrag op als een risicoreservering onder aftrek van geraamd budget voor 2017 en 2018. Er is inmiddels een uitvoeringsplan gemaakt voor 2017 en 2018. De benodigde middelen worden geraamd op respectievelijk € 272.360 en € 430.650. Daarmee resteert er nu een risicoreservering van € 1.696.990. Voor de werkzaamheden in de jaren 2019 en verder is er nog geen goed onderbouwd plan met raming te maken. Daarom zijn de middelen opgenomen als risicoreservering.

3) Wijziging CAO

De bonden hebben voor het CAO overleg een eis van 2,5% algemene salarisverhoging gesteld, plus éénmalig een bijdrage van 0,3% ter compensatie van de gestegen ziektekosten. Hiernaast dient rekening te worden gehouden met een stijging van de pensioenpremie van 1% (werkgeversdeel). Samen komt dit uit op 3,8%.

II Lokale ontwikkelingen met financiële consequenties voor de begroting 2018 e.v.

Lokale ontwikkelingen:	2018		2019		2020		2021	
Programma 1:								
Bijstelling budget bezwaarcommissie Nieuwkoop obv contract	5.000	N	5.000	N	5.000	N	5.000	N
Verbonden partijen: Bijdrage Holland Rijnland (regulier + RBL)	-2.000	V	-2.000	V	-2.000	V	-2.000	V
Verbonden partijen: Bijdrage Holland Rijnland (frictie)	-9.500	V	-9.500	V	-9.500	V	-9.500	V
Verbonden partijen: Bijdrage Veiligheidsregio (brandweer, cf begr 2018 HR)	21.000	N	51.500	N	51.500	N	51.500	N
Bijstelling archiefkosten conform bijdrage aan streekarchief	-14.954	V	-14.954	V	-14.954	V	-14.954	V
Subtotaal programma 1:	**-454**	**N**	**30.046**	**N**	**30.046**	**N**	**30.046**	**N**
Programma 2:								
Hogere lasten armoedebestrijding	71.708	N	71.708	N	71.708	N	71.708	N
Hogere lasten tijdelijk verblijf (jong) volwassenen met (licht) verstandelijke beperking, onderdeel WMO nieuw	75.000	N	75.000	N	75.000	N	75.000	N
Kosten RVP (Rijksvaccinatieprogramma) wordt onderdeel van wet Publieke Gezondheid.	45.000	N	45.000	N	45.000	N	45.000	N
Index bijdrage onderhoud sportaccommodaties (uit DIN)	10.000	N	10.000	N	10.000	N	10.000	N
Uitbreiding formatie met contractbeheer (uit DIN)	70.000	N	70.000	N	70.000	N	70.000	N
Subtotaal programma 2:	**271.708**	**N**	**271.708**	**N**	**271.708**	**N**	**271.708**	**N**
Programma 3:								
Maaibestek B&W besluit	55.000	N	55.000	N	55.000	N	55.000	N
Correctie in begroting: Hogere lasten onderhoud Ghoybos	16.360	N	16.360	N	16.360	N	16.360	N
Verbonden partijen: hogere bijdrage ODWH	26.066	N	26.066	N	26.066	N	26.066	N
Subtotaal Programma 3:	**97.426**	**N**	**97.426**	**N**	**97.426**	**N**	**97.426**	**N**
Overige lasten (alle programma's)								
Verlagen rentelast ivm aflossen 25 mln in 2019 (effect in 2020 ev was al verwerkt in mjbeeld)	0		-300.000	V	0		0	
Diverse bedrijfsvoeringskosten (o.a verzekering, verhuur en schoonmaak)	66.251	N	66.251	N	66.251	N	66.251	N
Mutaties kapitaallasten vervangingsinvesteringen ten opzichte van meerjarenbegroting 2017-2020	-108.713	V	-136.931	V	-156.994	V	-64.645	V
Subtotaal overige lasten (alle programma's)	**-42.462**	**V**	**-370.680**	**V**	**-90.743**	**V**	**1.606**	**V**
Algemene dekkingsmiddelen								
Mutatie algemene uitkering obv Meircirculaire 2017	pm		pm		pm		pm	
Mutatie algemene uitkering dekking extra kosten armoedebestrijding (aangekondigd in decembercirculaire)	-71.708	V	-71.708	V	-71.708	V	-71.708	V
Hogere integratie-uitkering sociaal domein voor tijdelijk verblijf (jong) volwassenen met (licht) verstandelijke beperking.	-75.000	V	-75.000	V	-75.000	V	-75.000	V
Mutatie algemene uitkering dekking hogere lasten ivm Rijksvaccinatieprogramma	-45.000	V	-45.000	V	-45.000	V	-45.000	V
Verhoging leges en belastingen met stijging van 1,3% (conform indexering in de regio obv index BBP)	-122.005	V	-122.005	V	-122.005	V	-122.005	V
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**-313.713**	**V**	**-313.713**	**V**	**-313.713**	**V**	**-313.713**	**V**
Totaal noodzakelijke aanpassingen obv lokale ontwikkelingen	**12.505**	**N**	**-285.213**	**V**	**-5.276**	**V**	**87.073**	**N**

Toelichting per programma op de lokale ontwikkelingen

Programma 1:

Bijstelling budget bezwaarcommissie Nieuwkoop op basis van contract.
Het begrote bedrag is in overeenstemming gebracht met het contract.

Verbonden partijen: bijdrage Holland Rijnland
Het begrote bedrag is in overeenstemming gebracht met de geraamde bijdrage van Kaag en Braassem voor de reguliere taken in de begroting 2018-2021 van Holland Rijnland. Met name de bijdrage aan de frictiekosten zal naar verwachting een stuk lager zijn vanaf 2018 en daarna verder dalen. Vooralsnog wordt alleen de bijstelling in 2018 verwerkt in het meerjarenperspectief.

Verbonden partijen: bijdrage Veiligheidsregio
In de Perspectiefnota 2017 is zichtbaar geworden dat de bijdrage voor de Veiligheidsregio vooral vanaf 2019 fors zal toenemen als gevolg van de CEBEON-norm. De bijdragen die gemeenten betalen voor hun deelname in de Veiligheidsregio Hollands Midden is gebaseerd op het bedrag dat gemeenten ontvangen voor de cluster veiligheid in de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Per 2016 heeft de tweede tranche van het groot onderhoud aan het gemeentefonds plaatsgevonden. In dit tweede deel van het groot onderhoud heeft een herverdeling plaatsgevonden van de middelen die gemeenten ontvangen voor de cluster veiligheid. Het gevolg van deze herverdeling is dat over het algemeen grotere gemeenten een lagere bijdrage uit het gemeentefonds gaan ontvangen en de kleinere gemeenten juist een hogere bijdrage. Ook voor onze gemeente geldt dat de algemene uitkering ten gevolge van de herverdeling van dit onderdeel vanaf 2016 (afgerond € 209.000) hoger uitkomt. Met deze hogere inkomsten is vanaf 2016 in onze begroting rekening gehouden. Nadien is in de veiligheidsregio een discussie opgestart over hoe om te gaan met de herverdeling van de middelen in relatie tot de te betalen deelnemersbijdragen aan de veiligheidsregio Hollands Midden. Dit heeft er toe geleid dat er is besloten dat vanaf 2019 de bijdragen worden herberekend waarbij rekening wordt gehouden met de nieuwe verdeling van de cluster veiligheid binnen het gemeentefonds. De fors hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio was al verwerkt in de Perspectiefnota 2017 en zit daarmee in het gepresenteerde meerjarenbeeld van de begroting 2017-2020. De mutatie die hier zichtbaar is is conform de begroting 2018-2021 van de Veiligheidsregio en is voornamelijk veroorzaakt door indexatie.

Bijstelling archiefkosten
De gemeenschappelijke regeling Streekarchief Rijnlandsmidden is per 1 januari 2017 opgeheven. Het beheer van ons archief is overgedragen aan Erfgoed Leiden en omstreken (ELO). De begroting is bijgesteld op basis van de bijdrage aan ELO.

Programma 2:

Bijzondere bijstand - armoedebestrijding

Via de decembercirculaire 2016 is structureel €71.708 beschikbaar gesteld voor de bestrijding van armoede onder kinderen. In onze begroting hebben wij daarom budget beschikbaar gesteld voor bijzondere bijstand, via een wijziging van de verordening voor het kindpakket en voor een tegemoetkoming voor ouders van kinderen in het middelbaar onderwijs. (totaal €63.208) Daarnaast wordt er budget geraamd voor toename van het gebruik van het jeugdsportfonds.(€ 8.500)

WMO nieuw- Hogere lasten tijdelijk verblijf (jong) volwassenen met (licht) verstandelijke beperking (LVB).

Tijdelijk verblijf LVB gemeenten zijn op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor (jong) volwassenen met een verstandelijke of licht verstandelijke beperking (VG-er of LVG-er), die tijdelijk de behoefte hebben aan een beschermende woonomgeving. De middelen zijn echter nog niet overgeheveld naar de Wmo2015. In het bestuurlijk overleg van 24 augustus 2016 zijn de VNG en VWS overeengekomen dat vanaf 2017 een bedrag van €60,4 mln wordt toegevoegd aan de integratie-uitkering Sociaal domein, onderdeel Wmo. Voor de gemeente Kaag en Braassem betekent dit een extra bijdrage van €75.000, waarvan de lasten hiervoor in programma 2 zijn gebudgetteerd.

Kosten Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Om ernstige ziekten en epidemieën te voorkomen, nodigt de overheid alle kinderen in Nederland uit om zich kosteloos te laten vaccineren voor 12 infectieziekten. Deze activiteiten vormen het rijksvaccinatieprogramma (RVP). De kosten worden vergoed door het Rijk. Per 1 januari 2018 wordt hetRVP wettelijk verankerd in de Wet Publieke Gezondheid (Wpg). Hiermee komt de uitvoering van het RVP onder bestuurlijke verantwoording van de gemeenten. Het gevolg is dat de financiering van de uitvoering van de RVP per 2018 plaatsvindt vanuit het gemeentefonds in plaats van de Rijksbegroting. De verdeling hiervan wordt bekend in de meicirculaire van 2017. We gaan er vanuit dat de verdeling van de overgehevelde middelen zal plaatsvinden op parameter kinderen, dus budgetneutraal.

Index bijdrage onderhoud sportaccommodaties (uit DIN)

Tot 2016 waren de exploitatiebijdragen/ subsidies voor sportaccommodaties niet geïndexeerd terwijl de kosten wel waren toegenomen. Steeds meer sportaccommodaties hebben hiervoor hun reserve moeten aanspreken. Om tegemoet te komen aan het hogere kostenniveau is in het DIN 2017-2020 extra budget toegekend. Dit betreft een structurele post. Ons college stelt u daarom voor dit bedrag structureel op te nemen in de reguliere begroting.

Uitbreiding formatie met contractbeheer (uit DIN)

Als gemeente werken we toe naar een regiegemeente. In het sociaal domein is de uitvoering van de MAG bijna geheel bij externe partijen neergelegd. Wij sturen op doelen en resultaten. Het is belangrijk, dat daarbij een goede balans wordt gevonden tussen vertrouwen en controle. Goede monitoring is hierbij van groot belang. Het gaat hierbij om zelfrapportage van de partijen, goed contractbeheer vanuit de gemeente én het bieden van onafhankelijk toezicht en een onafhankelijk aanspreekpunt. Het gaat bij monitoring en verantwoording ook over het sturen op de gewenste beweging en het verzamelen, duiden en presteren van gegevens die de beweging onderbouwen, o.a. in de monitor sociaal domein. Intussen is duidelijk geworden dat de inzet voor deze werkzaamheden een structurele inzet zal moeten zijn. Om die reden is het noodzakelijk om het budget uit het DIN over te heven naar de reguliere begroting, ter dekking van uitbreiding van de formatie voor contractbeheer.

Programma 3:

Lasten maaibestek

De nieuwe aanbesteding van de bestekken gazonmaaien en maaien bermen en sloten leiden tot hogere lasten voor de komende jaren. Daarom is het noodzakelijk het budget met €55.000 structureel te verhogen. In het najaar 2017 zullen wij dit onderhoud meenemen bij de monitor IBOR. Hieruit zal dan blijken of het ambitieniveau of de budgetten moeten worden bijgesteld.

Beheerlasten Ghoybos

In 2015 is de gemeente eigenaar geworden van het Ghoybos. Bij de overdracht heeft de gemeente een beheervergoeding ontvangen van de provincie Zuid-Holland van netto € 245.400 voor het beheer van groen, wegen en kunstwerken voor een periode van 15 jaar. Volgens de BBV- voorschriften is hiervoor een voorziening 'voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is' gevormd. Bij nader inzien bleek dat de beheerlasten voor Ghoybos niet waren opgenomen in het IBOR. Nu worden de extra lasten bijgeraamd. Tot en met 2030 zijn deze lasten gedekt met een onttrekking uit de voorziening Ghoybos.

Verbonden partijen: ODWH

De verhoogde bijdrage is conform de in de begroting van ODWH opgenomen bijdrage van onze gemeente. De verhoging is veroorzaakt door indexering en door de uitzetting van extra uren voor ecologie-advies. In dit bedrag is nog geen rekening gehouden met de hogere uitgaven voor de extra taak Energy Efficiency Directive (EED). Deze taak wordt nu nog rechtstreeks gedekt uit de algemene uitkering en is daarmee voor onze gemeente budgettair neutraal. In 2017 wordt onderzocht wat deze extra taak voor iedere gemeente betekent en zal de komende tijd duidelijk worden of de bijdrage uit de algemene uitkering structureel is of niet. Op het moment dat dit duidelijk is, zullen de lasten van deze taak en mogelijk ook de bijdragen in onze begroting worden opgenomen.

Overige lasten

Rentelasten

In 2019 lossen wij voor ongeveer € 25 miljoen aan leningen af. Deze leningen zijn wij aangegaan voor gemiddeld 4,5%. Volledige herfinanciering tegen 2% rente levert per jaar een voordelig effect van € 625.000 in 2020 en 2021 op. Dit voordeel is al in de Perspectiefnota 2017, en daarmee in het meerjarenbegrotingsbeeld van de begroting 2017 verwerkt. Omdat de aflossing/ herfinanciering in de loop van 2019 plaatsvindt, verwachten wij in 2019 ook al een positief effect hiervan. Dit is nu verwerkt in het meerjarenoverzicht.

Diverse bedrijfsvoeringslasten

De kosten voor de schoonmaak door SWA zijn gestegen als gevolg van nieuwe afspraken. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting de assurantielasten en verhuuropbrengsten geactualiseerd op basis van mutaties en indexatie. Hoewel de verhuurinkomsten stijgen als gevolg van indexatie, dalen de verhuurinkomsten per saldo ten opzichte van de begroting 2017-2020. Dit is het gevolg van verkoop van gemeentelijk vastgoed dat verhuurd werd.

Mutaties kapitaallasten vervangingsinvesteringen

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begroting een inventarisatie gemaakt van de vrijval van kapitaallasten door volledig afgeschreven investeringen. Daarbij wordt bepaald en geïnventariseerd of een vervangingsinvestering nog plaatsvindt en zo ja, wanneer de vervangingsinvestering plaatsvindt en welke nieuwe investeringen noodzakelijk zijn.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering

De meicirculaire wordt in het laatste weekend van mei verwacht. De financiële effecten van deze circulaire zijn daarom nog niet opgenomen in deze versie van de Perspectiefnota. Indien mogelijk en noodzakelijk zal er voor de besluitvormingsraad een aanvullende brief worden verstuurd, waarin de effecten zijn doorgerekend. Uiteraard verwerken wij wel de financiële effecten van de meicirculaire 2017 in de begroting 2018.

Algemene uitkering- dekking extra kosten armoedebestrijding
Hogere integratie- uitkering sociaal domein voor tijdelijk verblijf (jong) volwassenen met LVB
Algemene uitkering – dekking hogere lasten ivm Rijksvaccinatieprogramma

Deze hogere inkomsten houden allen verband met de extra taken die zijn toegelicht in programma 2. Voor al deze extra taken zijn extra middelen beschikbaar gesteld die bij de algemene dekkingsmiddelen zijn geraamd.

Belastingen en leges

De vastgestelde du Chatiniernorm in de regio bedraagt 1,3%. Dit geeft een positief effect op de inkomsten voor belastingen en leges van € 122.000 per jaar.

Actualisatie van de risico's
Bijlage 3

Categorieën risico's met financiële consequenties:

bedragen in €

Omschrijving risico per categorie	Kans Risico klasse	Gevolg Raming schade	Risico (kans x gevolg)				
			Incidenteel	Structureel			
				2018	2019	2020	2021
Financieel							
1 Schoolgebouw Ter Does	90%	129.700	116.730				
2 Wmo	50%	150.000		**75.000**	75.000	75.000	75.000
3 Taakdecentralisaties	90%	417.000		**375.300**	375.300	375.300	375.300
4 Groot onderhoud De Tweesprong	50%	5.500.000	2.750.000	**pm**	pm	pm	pm
5 Sociale woningbouw ESW	90%	1.700.000	1.530.000				
6 Gemeentefonds sociaal domein	70%	240.000 tot 391.000	pm	**168.000**	225.400	273.700	273.700
7 Gemeentefonds		pm		**pm**	pm	pm	pm
8 Organisatie I&A		pm	pm		pm	pm	pm
Milieu							
9 Asbestverwijdering			pm				
Product/ diensten							
10 Bestrijding essentaksterfte	50%	85.000	42.500				
11 Implementatie omgevingswet		2.400.000	1.696.990		pm	pm	pm
Verbonden partijen							
12 SWA exploitatie	90%	140.000		**126.000**	126.000	126.000	126.000
13 Frictiekosten ODWH	90%	168.192	151.373		pm	pm	pm
14 Frictiekosten HR					pm	pm	pm
			6.287.593	**744.300**	**801.700**	**850.000**	**850.000**

Toelichting op de geïnventariseerde risico's

1. Schoolgebouw Ter Does

In december 2016 heeft de raad een aantal plannen voor IKC's vastgesteld en kredieten toegekend. Bij het plan IKC Leimuiden is besloten de boekwaarde ten laste van de algemene reserve te boeken. Naar verwachting zal dit ultimo 2017 plaatsvinden. Op basis van het besluit van de raad zal in 2017 een onttrekking aan de algemene reserve worden geraamd, ter dekking van de afboeking van de boekwaarde. Dit risico voor IKC Leimuiden komt hiermee te vervallen. In het besluit voor ontwikkeling van Brede School Hoogmade is geen rekening gehouden met afwaardering van de boekwaarde van het schoolgebouw Ter Does. De boekwaarde bedroeg ultimo 2016 €129.700. Afhankelijk van het moment van buiten gebruik stelling, zal de dan geldende boekwaarde ten laste van de algemene reserve moeten worden gebracht.

Daarnaast zijn er nog plannen voor IKC Oude Wetering/ Roelofarendsveen en IKC Rijnsaterwoude. In de plannen voor Rijnsaterwoude zijn de boekwaarden onderdeel van de herontwikkeling. Huidige doorrekening herontwikkeling geeft een positief resultaat. Om die reden is er nu geen aanleiding voor een risicoreservering. Voor IKC Oude Wetering/ Roelofarendsveen is nog geen besluit genomen. Daarom is hier nog geen sprake van boekwaarde risico.

2. Wmo

Het risico in verband met de openeinde regelilng Wmo is niet gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2016.
Wmo betreft een openeinderegeling, bijvoorbeeld een aantal dure woningaanpassingen kan extra lasten met zich meebrengen. Omdat het onzeker is wanneer burgers meer dan verwacht gebruik gaan maken van de woonvoorziening, is ervoor gekozen hiervoor budget op te nemen in de risicoparagraaf. In de 8-maandsrapportage 2016 is het budget woningaanpassing naar beneden bijgesteld en is de risicoparagraaf opgehoogd met hetzelfde bedrag. Op basis van ervaringscijfers van voorgaande jaren en 2016 achten wij het verantwoord om dit risico structureel te houden op € 150.000 met een kans van 50%.

3. Taakdecentralisaties

In de begroting 2017 werd verwacht dat in 2017 incidenteel € 375.000 zou volstaan, om als gevolg van nieuw af te sluiten contracten met vaste bedragen vanaf 2018 het risicobedrag structureel te verlagen naar € 250.000. Het voordeel dat zou ontstaan na het afsluiten van nieuwe contracten in 2017 blijkt onzeker. Om toch contracten met vaste bedragen te kunnen sluiten, heeft het college besloten om in hoger beroep te gaan tegen de uitspraak van de voorzieningenrechter. Het hoger beroep kent een negatieve uitspraak.
De gemeente moet opnieuw aanbesteding doen en de huidige overbruggingsovereenkomsten gelden voor heel 2017. Dit heeft consequenties voor de lasten van de jeugdhulp in 2017 en verder. Op basis van realisatiecijfers 2015 en 2016 moeten we rekening houden met een extra last van € 375.000 die niet in de begroting 2017-2020 is opgenomen en daarmee ook nog niet in de Pnota 2018-2021. Indien er in de zomer meer duidelijkheid komt, zullen wij dit verwerken in de begroting 2018-2021.

4. Groot onderhoud De Tweesprong

De Tweesprong is een relatief oude accommodatie, bestaande uit verschillende sportfaciliteiten (zwembad, sporthal, tennishal etc.). Voor De Tweesprong is begin 2015 een meerjarenonderhoudsprogramma (MOP) gereed gekomen. Op basis van dit MOP verwachten we in 2020 € 5,5 mln. aan groot onderhoud. Of dit onderhoud wordt uitgevoerd is mede afhankelijk van de toekomstvisie van De Tweesprong en de ontwikkelingen rondom het IKC Oude Wetering. De kans op kosten groot onderhoud is bij de inventarisatie bij onze jaarrekening gesteld op 50% (€ 2,75 mln.) incidenteel. Wat de verhoging in verband met groot onderhoud structureel moet zijn, is sterk afhankelijk van de toekomstvisie en is daarom nu nog op p.m. gezet. Bij de begroting 2018 zullen we het risico op hogere structurele lasten voor groot onderhoud actualiseren en zo mogelijk kwantificeren op basis van de toekomstvisie.

5. Sociale woningbouw

Op 10 oktober 2016 heeft de raad besloten om vier locaties nader te onderzoeken op geschiktheid voor Extra Sociale Woningbouw. Kern van het besluit is dat het college de opdracht heeft gekregen de fysieke haalbaarheid van de woningbouw te onderzoeken en vervolgens door middel van een uitgebreid participatietraject te komen tot planvorming. Bij de besluitvorming over de daadwerkelijke bouw, dit zal zijn bij de aanbieding van de ontwerpbestemmingsplannen, worden de financiële consequenties van de bouw van de extra woningen per complex inzichtelijk gemaakt op basis van eventueel bij te stellen of te openen grondexploitaties. Wij verwachten dat al deze projecten tot een verliesgevende grondexploitatie zullen leiden. Dit verlies zal dan, afhankelijk van het moment van besluitvorming, ten laste van de gemeentelijke exploitatie in 2017 of 2018 komen. Hoe groot dit verlies is, wordt bekend bij de besluitvorming over de te openen grondexploitaties voor de realisatie van deze sociale woningbouw. De inschatting van het verlies op dit moment, levert een bandbreedte op van circa € 1.400.000 tot € 1.700.000. Met een kans van 90% wordt er nu een risicoreservering opgenomen van € 1.530.000. Dit risico is als volgt te specificeren: Schoolbaan: € 215.000, Van Egmond: € 245.000 negatief, Connexxion:€ 1.050.000 negatief en Alcmaerlaan: € 20.000 negatief. Totaal ESW: € 1.530.000 negatief

6. Gemeentefonds sociaal domein

De algemene uitkering voor het sociaal domein in de begroting 2017 is gelijk gehouden aan de algemene uitkering in 2016 vanuit de gedachte dat als de kosten hoger worden door een hoger aantal bijstandsgerechtigden etc. de bijdrage ook omhoog zal gaan. Nu is in het meerjarenbeeld dat is opgenomen in de septembercirculaire de bijdrage lager dan het bedrag dat in de begroting is opgenomen. Het risico hierbij is dat als de bijdrage lager is, de kosten niet altijd meteen mee kunnen dalen omdat er sprake is van bestaande contracten. Het verschil tussen het in de begroting opgenomen bedrag en het bedrag dat is opgenomen in de septembercirculaire is nu opgenomen als risico. In de begroting 2017 was dit risico zichtbaar gemaakt bij het meerjarenbeeld in het raadsvoorstel, maar is niet in het meerjarenbeeld van de begroting 2017-2020 in deze Perspectiefnota 2018. In de meicirculaire wordt mogelijk meer duidelijk over de uitkering voor het sociaal domein,zodat dit risico bij de begroting 2018 kan worden bijgesteld. Vooralsnog is het risico vanwege de grote onzekerheid hierover gesteld op 70%.

7. Gemeentefonds

Bij het vaststellen van de algemene uitkering voor lagere overheden wordt rekening gehouden met het uitgavenniveau van het rijk, de zogenoemde trap op trap af-systematiek. In de decembercirculaire is een waarschuwing afgegeven dat het rijk veel minder heeft uitgegeven dan gepland. Dit zou ons een negatieve bijstelling over 2016 kunnen brengen. Pas in de meicirculaire 2017 wordt de omvang van de

eventuele bijstelling bekend gemaakt. Dit risico is daarom met een p.m. aangemerkt. De meicirculaire wordt eind mei verwacht. Indien nodig zullen wij de risicoinventarisatie bij de begroting 2018 hierop bijstellen.

8. Organisatie I&A

Eind 2016 heeft de raad besloten om een samenwerking aan te gaan op het gebied van I&A met de gemeente Alphen aan den Rijn. Hiervoor heeft de gemeenteraad eenmalig een krediet beschikbaar gesteld van € 800.000. Hiermee is het incidentele risico geraamd voor infrastructurele uitbreidingen, licentiekosten en migratie, zoals in de begroting 2017 is benoemd, komen te vervallen. Het structurele substantieel kleinere risico om huidige contracten af te kopen blijft nog wel bestaan. De kosten hiervoor worden in de loop van 2017 zichtbaar en zullen als dit dan mogelijk is, in de begroting 2018 worden verwerkt. Deze extra kosten zijn nu op p.m. gezet in de risicoparagraaf.

9. Asbestverwijdering

Het risico in verband met asbestverwijdering is niet gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2016.
In het verleden zijn in het kader van het project Braassemerland vastgoedobjecten aangekocht die niet bij dit project betrokken zullen worden. In een aantal gevallen is sprake van de aanwezigheid van asbesthoudende materialen. De kosten van de sanering hiervan komen voor rekening van de gemeente. Afhankelijk van de keuze in concrete gevallen zullen wij overgaan tot het uitvoeren van de sanering of tot verkoop van het betrokken object in de huidige staat. Kwantificering van dit onderdeel is niet mogelijk zodat hier moet worden volstaan met een p.m.-vermelding.

10. Bestrijding essentaksterfte

Het risico in verband met essentaksterfte is niet gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2016.
De essen in de gemeente zijn aangetast door essentaksterfte. Ieder jaar komt de boom in een nieuwe ziektefase. Voor 2017 en verder betekent dit dat er enkele bomen verwijderd moeten worden en nieuwe bomen geplant moeten worden. Daarnaast is de kans op snoeimaatregelen groter geworden dan in 2016 door het ziekteverloop van de bomen.

11. Implementatie omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet betekent een volledige herziening van de wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving. De regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water worden gebundeld. De wet treedt naar verwachting medio 2019 in werking. Naast de brede herziening van de regelgeving, vraagt de Omgevingswet ook om een andere werk- en denkwijze van overheden, burgers en bedrijven. Integraal werken en meer ruimte voor initiatieven zijn belangrijke uitgangspunten. De Rijksoverheid betaalt de investeringskosten die samenhangen met de wet zoals de centrale digitale voorzieningen.

Gemeenten moeten zelf de kosten dragen voor de transitie naar het werken met de nieuwe wetgeving. De omslag in wetgeving vraagt om een zorgvuldige voorbereiding in de gemeente. Dat geldt voor de aanpassing van (digitale) systemen, het voorbereiden van de nieuwe visie, plannen en vergunningstrajecten en om verandering in houding en dienstverlening. Onlangs is er via de VNG een rekenmodel beschikbaar gekomen waarmee gemeenten een eerste indicatie kunnen krijgen van kosten voor de invoering van de Omgevingswet. Het model werkt op basis van gemeentegrootte en omvat de visie- en planvorming, de instrumenten, dienstverlening, werkprocessen, opleidingen en de informatiearchitectuur. De uitkomsten zijn in deze fase slechts indicatief op te vatten. Een eerste doorrekening voor de gemeente Kaag en

Braassem resulteert in een bedrag van € 2,4 miljoen voor de invoeringskosten tot en met 2024. Afhankelijk van de concrete veranderopgave in Kaag en Braassem zijn de invoeringskosten en exploitatielasten op een later moment meer exact in beeld te brengen. Vooralsnog nemen we dit bedrag op als een risicoreservering onder aftrek van geraamd budget voor 2017 en 2018. Er is inmiddels een uitvoeringsplan gemaakt voor 2017 en 2018. De benodigde middelen worden geraamd op respectievelijk € 272.360 en € 430.650. Daarmee resteert er nu een risicoreservering van € 1.696.990. Voor de werkzaamheden in de jaren 2019 en verder is er nog geen goed onderbouwd plan met raming te maken. Daarom zijn de middelen opgenomen als risicoreservering.

12. SWA exploitatie

Het risico voor de SWA exploitatie is niet gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2016.
In 2016 is bij het opstellen van de begroting 2017 het risico gesignaleerd op basis van ontwikkelingen binnen de SWA, en breder de koers voor de Participatiewet de komende jaren. Hierdoor bestaat er een grote kans dat de bijdrage aan SWA structureel hoger zal zijn dan nu in onze begroting is geraamd. Op basis van de huidige inzichten gaat het om een hogere bijdrage van € 140.000 per jaar, tegen een kans van 90%.

13. Frictiekosten ODWH

Het risico voor de frictiekosten ODWH is niet gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2016.
Het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst West Holland (ODWH) heeft ingestemd met een maatregelenpakket dat is opgenomen om de omgevingsdienst financieel weer robuust te krijgen. De totale frictiekosten van de ODWH zijn geraamd op € 1.819.497. Het aandeel van de gemeente Kaag en Braassem hierin bedraagt € 146.012. Daarnaast heeft de ODWH een reservepositie die slechts 17% van de geïnventariseerde risico's afdekt. Wanneer alle risico's zich voordoen, zal de algemene reserve ontoereikend blijken en zal een beroep op de deelnemers moeten worden gedaan. Het totale tekort bedraagt €246.449. Het aandeel van Kaag en Braassem bedraagt 9% hiervan, €22.180. Hiermee komt het totaalbedrag aan risico's ODWH voor frictiekosten en de reservepositie € 168.192. Met een kans van 90% bedraagt de risicoreservering nu € 151.373.

14. Frictiekosten Holland Rijnland

Het risico voor de frictiekosten Holland Rijnland is niet gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2016.
Binnen Holland Rijnland is besloten dat de personele kosten van boventalligen verrekend worden met de deelnemende gemeenten. Alle andere frictie- en transitiekosten worden gedekt uit de reserve frictie en transitie. Bij het opstellen van onze begroting 2017 was nog niet bekend hoe hoog de personele kosten voor boventalligen en de nog te verwachten frictie- en transitiekosten voor 2017 en verder zouden zijn. Op basis van rapportages van Holland Rijnland is de verwachting dat de kosten voor 2017 € 20.400 zullen bedragen. Voorgesteld wordt om dit bedrag voor 2017 bij te ramen ten laste van het jaarrekeningresultaat 2016. De kosten voor 2018 e.v. zijn naar verwachting lager, maar op dit moment niet bekend en voor ons daarom niet te kwantificeren. Om die reden is in het meerjarenperspectief een p.m. opgenomen.

Overzicht mutaties vermogenspositie
Incidentele weerstandsratio
Bijlage 4

Toelichting op mutaties vermogenspositie en incidentele weerstandsratio

Algemene reserve 2017		Saldo en toevoeging	Onttrekking
Saldo per 1 januari 2017		**€ 9.317.015**	
Rente 0%		0	
Toevoegingen:			
Resultaat jaarrekening 2016	RV	5.140.247	
Onttrekkingen:			
Bijdrage aan reserve wegen in verband met ophogen kades door Hoogheemraadschap	RB		625.000
Bijdrage aan exploitatie tbv gunstig mj beeld (begroting 2016)	RB		170.000
Jaarrekening 2016 (besloten bij 8-maands)	RB		120.817
Jaarrekening 2016 (raadsvoorstel)	RV		745.526
Voorbereidingsbudget invoering Diftar (90.000 + 5100)	RB		95.100
Extra budget invoering Diftar	RB		138.000
Dekking eenmalige toevoeging rente op diverse reserves ivm Notitie Rente Commissie BBV (begroting 2017)	RB		1.064.520
Dekking implementatiekosten I&A samenwerking Alphen	RB		800.000
		5.140.247	3.758.963
Verwacht saldo per 31 december 2017		**€ 10.698.299**	

Weerstandsratio voor incidentele risico's:

Totaal beschikbaar in de algemene reserve per 31 december 2017 is afgerond € 10,7 miljoen De benodigde weerstand voor incidentele risico's bedraagt € 6,3 miljoen. Vereist is een ratio tussen de 1 en 1,4 om incidentele risico's af te dekken. De verwachte ratio bedraagt 1,70 en voldoet daarmee aan de vastgestelde norm.